

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi ja yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi. Ehdotetulla lailla kumottaisiin yritystoiminnan tukemisesta annettu laki, jota kuitenkin vielä ehdotetaan muutettavaksi ajaksi ennen uuden lain voimaantuloa. Yritystoiminnan tukemisesta annetun lain nojalla voidaan nimittäin tehdä tukien myöntämispäätöksiä vain vuoden 2006 loppuun, joten on tarpeen muuttaa lakia niin, että yrityksille voidaan myöntää tukea myös vuoden 2007 aikana.

Uuden valtionavustusta yritystoiminnan kehittämiseksi koskevan lain tavoitteena on yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitetun avustujärjestelmän yksinkertaistaminen, tehostaminen ja vaikuttavuuden parantaminen. Lakiesitys liittyy keskeisiltä osiltaan Euroopan yhteisön rakennerahasto-ohjelmakauden 2007—2013 alkamiseen vuoden 2007 alussa.

Ehdotetun lain mukaisilla avustuksilla edistettäisiin taloudellista kasvua, työllisyyttä, yritysten kilpailukykyä sekä muita elinkeinopoliittisia tavoitteita. Edellä mainittuihin tavoitteisiin pyrittäisiin myöntämällä avustuksia erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kasvuun, kehittämiseen, perustamiseen ja kansainvälistymiseen. Avustusten myöntämisessä otettaisiin huomioon Euroopan yhteisön ja kansallisen alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet sekä kilpailunäkökohdat.

Avustujärjestelmää selkeytettäisiin muun muassa yhdistämällä nykyisiä tukiohjelmiä. Nykyisin käytössä oleva investointituki sekä pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistuki yhdistettäisiin yrityksen kehittämisavustukseksi. Muutoksella pyritään luomaan kokonaisvaltaisempia, laajempia ja yrityksen toimintaa monipuolisemmin kehittäviä hankkeita. Lisäksi ehdotetun yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksen käyttöä laajennettaisiin nykyiseen toimintaympäristö-tukeen verrattuna. Muutoksella tähdätään siihen, että yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta voitaisiin joustavasti käyttää

pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistä edistäviin tarkoituksiin sekä siihen, että oppilaitosten, tutkimuslaitosten sekä pienten ja keskisuurten yritysten yhteistyöedellytyksiä voitaisiin parantaa. Avustujärjestelmä muodostuisi siis tulevaisuudessa kahdesta avustusmuodosta eli yrityksen kehittämisavustuksesta ja yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksesta.

Ehdotuksen mukaan avustuksia voitaisiin myöntää nykyistä useamman toimialan yrityksille. Avustuksia ei kuitenkaan voitaisi myöntää kalatalouteen, maatalouteen eikä metsätalouteen. Avustusta ei voitaisi myöntää myöskään maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin, lukuun ottamatta liikennekäyttöön tarkoitettua bioetanolin tuotantoon liittyviä investointeja.

Ehdotukseen sisältyvät myös avustuksen palauttamista ja takaisinperintää koskevat, nykyistä selkeämmät säännökset sekä muutoksenhakuoikeuden laajentaminen muun muassa avustusten myöntämättä jättämisestä ja maksatuksen keskeyttämistä koskeviin päätöksiin.

Ehdotetun lain mukaisia avustushjelmiä käytettäisiin Euroopan yhteisön rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoon vuoden 2007 alussa alkavalla ohjelmakaudella. Lisäksi avustushjelmiä voisi käyttää puhtaasti kansallisesti rahoitettuihin avustuksiin.

Esityksessä on otettu huomioon Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet, jotka sisältyvät rakennerahastoja koskevaan yleisasetukseen ja Euroopan aluekehitysrahastoa koskevaan asetukseen. Uuden ohjelmakauden alkamiseen liittyy myös Euroopan yhteisön valtioneuvoston päätösten muuttuminen erityisesti alueellisten valtiontukien osalta. Nämä muutokset on otettu huomioon esityksessä.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2007 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Yritystoiminnan tukemisesta annettu laki

on ollut voimassa vuoden 2001 alusta. Sen korvaava laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi olisi määräaikainen, ja se olisi voimassa Euroopan yhteisön rakennerahastojen ohjelmakauden 2007—2013 loppuun saakka. Avustusten myöntämispäätöksiä voitaisiin kuitenkin tehdä vuoden 2014 loppuun ja avustusten maksatuspäätöksiä Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoituksen ja sitä vastaavan kansallisen rahoituksen osalta vuoden 2015 loppuun. Yksinomaan kansallista rahoitusta koskevia

maksatuspäätöksiä voitaisiin tehdä avustuksen maksatusta koskevien päätösehtojen mukaisesti.

Laki yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2007 alusta ja laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana vuoden 2007 aikana, sen jälkeen, kun Euroopan yhteisöjen komissio on käsitellyt siihen sisältyvät avustushjelmat.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	3
YLEISPERUSTELUT.....	5
1. Johdanto.....	5
2. Nykytila.....	5
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
2.2. Euroopan yhteisön lainsäädäntö ja rakennerahasto -ohjelmat	8
2.3. Nykytilan arviointi.....	9
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	10
3.1. Tavoitteet	10
3.2. Keskeiset ehdotukset	11
4. Esityksen vaikutukset	13
4.1. Vaikutukset valtion talouteen	13
4.2. Yritysvaikutukset	13
4.2.1. Voimassa olevan lain määrälliset vaikutukset.....	13
4.2.2. Voimassa olevan lain arviointitutkimus	15
4.2.2.1. Investointituki	16
4.2.2.2. Pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistuki	16
4.2.2.3. Yritysten toimintaympäristötuki	16
4.2.2.4. Alue- ja toimialavaikutukset	16
4.2.3. Esityksen keskeisten muutosten yritysvaikutukset	17
4.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan	18
4.4. Ympäristövaikutukset	18
5. Asian valmistelu.....	19
5.1. Valmisteluvaiheet ja aineisto.....	19
5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	19
6. Riippuvuus muista esityksistä.....	19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	21
1. Lakiehdotusten perustelut.....	21
1.1. Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi.....	21
1 luku. Yleiset säännökset	21
2 luku. Avustusmuodot	22
3 luku. Avustuksen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen.....	27
4 luku. Avustuksen käyttö ja valvonta.....	28
5 luku. Avustuksen takaisinperintä.....	31
6 luku. Erinäiset säännökset.....	33
7 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset	35
1.2. Laki yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta ...	35
2. Tarkemmat säännökset	35
3. Voimaantulo.....	36

LAKIEHDOTUKSET	37
valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi.....	37
yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 § :n muuttamisesta	44
RINNAKKAISTEKSTI	45
yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta	45

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Esityksessä ehdotetaan yritystoiminnan tukemisesta annettu laki (1068/2000) uudistettavaksi, säätämällä sen korvaava laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi. Ehdotukseen uuden lain säätämisestä voimassa olevan lain muuttamisen sijasta on päädytty sen johdosta, että asiallisia ja puhtaasti teknisiä muutostarpeita sisältyy valtaosaan voimassa olevan lain säännöksistä, minkä vuoksi on lainsäädäntöteknisesti tarkoituksenmukaista kirjoittaa lakiteksti lähes kokonaan uudelleen.

Lain tarkoituksena on edistää taloudellista kasvua, työllisyyttä ja muita elinkeinopoliittisia tavoitteita. Lain tarkoituksen toteuttamiseksi avustuksia myönnettäisiin erityisesti edistämään pienten ja keskisuurten yritysten kasvua, kehittämistä, perustamista ja kansainvälistymistä. Avustusten myöntämisessä otettaisiin huomioon myös Euroopan yhteisön ja kansallisen alue- ja rakennepoliittikan tavoitteet. Esitys sisältää kaksi harkinnanvaraista avustusmuotoa eli avustusohjelmaa. Ne olisivat yrityksen kehittämisavustus ja yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus. Avustuksia käytettäisiin ensisijaisesti toteutettaessa toimenpideohjelmaa, joista on säädetty Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1083/2006. Lisäksi esityksen mukaisia avustusohjelmia voitaisiin käyttää puhtaasti kansallisesti rahoitettuihin avustuksiin.

Esityksessä on otettu huomioon Euroopan yhteisön rakennerahastoja koskevat säännökset. Siinä on myös otettu huomioon alue- ja rakennepoliittikan tavoitteet, jotka sisältyvät Euroopan aluekehitysrahastosta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1080/2006. Vuonna 2007 alkavan Euroopan yhteisön rakennerahastojen ohjelmakautta koskevan alue- ja rakennepoliittikan keskeisinä tavoitteina ovat Lissabonin strategian mukaisesti taloudellisen kasvun ja työllisyyden lisääminen. Tavoitteisiin pyritään muun muassa kehittämällä ja lisäämällä yrittäjyyttä ja innovaatiotoimintaa sekä parantamalla niitä edistäviä rakenteita ja toi-

mintaympäristöjä.

Esitys sisältää nykyiseen lakiin verrattuna rakenteellisia ja teknisiä muutoksia, joiden tarkoituksena on yksinkertaistaa ja joustavoittaa avustusjärjestelmää sekä mahdollistaa kokonaisvaltaisempien ja vaikuttavampien hankkeiden rahoittaminen. Lisäksi muutoksilla pyritään tehostamaan avustusten käyttöä ja valvontaa sekä selkeyttämään ja helpottamaan avustusten käyttöä erityisesti yritysten kannalta.

Yritystoiminnan tukemisesta annettu laki on ollut valtionapulainsäädäntöön kuuluvana erityislakina voimassa valtionavustuslain (688/2001) tullessa voimaan 1.9.2001. Valtionavustuslakia säädettäessä hallituksen esityksen perusteluissa sekä eduskunnan valtiovarainvaliokunnan valtionavustuslaista antamassa mietinnössä linjattiin valtionavustuslain suhde muuhun lainsäädäntöön siten, että erityislainsäädännössä olisi mahdollisimman vähän säännöksiä niistä asioista, joista on jo säädetty valtionavustuslaissa. Lakiesityksessä tämä näkökohta on otettu huomioon siten, että valtionavustuslain säännöksistä on poikettu vain silloin, kun siihen on ollut erityisiä syitä nyt kysymyksessä olevan kaltaisen elinkeinotoiminnan kehittämistä koskevan valtionapulain kohdalla.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yritystoiminnan tukemisesta annettua lakia on sovellettu vuodesta 2001. Laki sisältää investointituen, pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistuen, maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuen sekä tuen yritysten toimintaympäristön parantamiseen. Investointitukeen yhdistettiin aikaisemmin erillisinä tukimuotoina olleet pienyritystuki ja kehitysalueen investointituki. Nykyiseen investointitukeen yhdistettiin myös aikaisemmin osana pienyritystukea olleet käynnistytuki ja hautomotuki. Pienten ja keskisuurten yritysten (jäljempänä pk-yritys) kehittämistukeen yhdistettiin aikaisemmin erillisenä tukimuotona ollut yritysten kansainvälistymistuki. Uutena tukimuotona otettiin käyttöön maataloustuotteiden jalostuksen ja

markkinoinnin tuki.

Investointitukea on voitu myöntää sekä aloittaville että toimintaansa laajentaville yrityksille. Pienille yrityksille investointitukea on voitu myöntää koko maassa. Alueiden kehittämislain (602/2002) mukaisella kehitysalueella investointitukea on voitu myöntää myös keskisuurille ja suurille yrityksille. Lisäksi tukea on voitu myöntää kunnille ja kiinteistöyhtiöille silloin, kun hankkeessa on kyse toimitilojen rakentamisesta yritystoimintaa varten. Suurille yrityksille investointitukea on kuitenkin myönnetty vain silloin, kun hankkeella on ollut teknologian siirto-, verkostoitumis- ja muita vastaavia vaikutuksia pk-yrityksiin. Investointitukea on myönnetty yritystoiminnan aloittamisessa tai laajentamisessa tarpeellisen käyttöomaisuuden, kuten koneiden ja laitteiden, rakennusten ja maa-alueiden hankintaan sekä käyttöomaisuuden muutos- ja parannustöihin. Investointituen tukitaso on porrastettu alueellisesti siten, että sovellettava tukitaso on vaihdellut alueittain 10—40 prosenttiin hyväksyttävistä investointimenoista.

Investointitukeen sisältyvää käynnistystukea on voitu myöntää uusien työpaikkojen perusteella aloittamisvaiheessa oleville pienille yrityksille yhdenmukaisin perustein ja samalla tukitasolla koko maassa. Yrityshautomoon sijoittuville pienille, aloittamisvaiheessa oleville yrityksille on voitu myöntää edellä mainitun lisäksi tukea koko maassa tiettyihin erilliskustannuksiin, kuten tilojen ja yrityshautomon yhteiskäyttöön hankkimien laitteiden vuokriin sekä toimisto- ja asiantuntijapalvelujen hankkimiseen. Käytännössä käynnistystukea on usein myönnetty vain yrityshautomossa toimiville yrityksille.

Pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistukea on ollut mahdollista myöntää koko maassa Euroopan yhteisöjen komission pienen ja keskisuuren yrityksen määritelmän mukaisille pk-yrityksille niiden merkittäviin liiketoimintaosaamisen, tuotteiden ja tuotannon sekä kansainvälistymisvalmiuksien kehittämishankkeisiin. Lisäksi tukea on voitu myöntää yritysten perustamis- tai toimintaedellytysten selvittämiseen. Tukitaso on ollut enintään 50 % hyväksyttävistä kehittämismenoista.

Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukea on voitu myöntää koko maassa

EY:n perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettuja maataloustuotteita, kuten lihaa ja lihatuotteita, maito- ja meijerituotteita, vihanneksia ja marjoja jalostavien yritysten investointi- ja kehittämishankkeisiin. Tukimuodosta on annettu valtioneuvoston asetus (1201/2000) ja se on laissa omana tukimuotonaan, koska ala on Euroopan unionissa (jäsenä EU) osa maatalousalaa ja sille myönnettävää tukea säätelevät Euroopan yhteisöjen komission maatalousalan tukea koskevat valtioneuvoston päätökset.

Tukea yritysten toimintaympäristön parantamiseen on voitu myöntää koko maassa yhtenäisin perustein ja samalla tukitasolla niin sanotuille voitto- ja tavoittelemattomille julkisille yhteisöille, säätiöille, yhdistyksille, yrityksille ja muille yksityisille yhteisöille. Tukea on voitu myöntää hankkeisiin, joilla parannetaan pk-yritysten toimintaolosuhteita. Tukea on myönnetty muun muassa yrityshautomo-, neuvonta-, tuotekehitys- ja verkostoitumispalvelujen kehittämiseen. Toimintaympäristötukea on ollut mahdollista myöntää myös oman pääoman ehtoisesti pääomasijoitusrahastoon tai erityistapauksessa myös pääomasijoitusyhteisölle, käytettäväksi rahasto-osuuden merkintään pääomasijoitusrahastossa. Käytännössä tällaisia tukipäätöksiä on ollut vain muutamia ja niissä tuki pääomasijoitustoimintaan on kanavoitu julkisen pääomasijoitusyhteisön kautta pääomasijoitusrahastoon.

Vuosina 2001—2005 yritystukea myönnettiin 11 803 hankkeeseen yhteensä noin 526 miljoonaa euroa. Merkittävä osa eli 82 % (432,7 miljoonaa euroa) myönnetystä yritystuesta oli EY-ohjelmarahoitusta. Euroopan aluekehitysrahaston osuus EY-ohjelmarahoituksesta oli lähes 206 miljoonaa euroa. Tukea on vuosina 2001—2005 myönnetty yhteensä 8 276 yritykselle. Keskimäärin investointitukea on myönnetty per yritys 50 000 euroa ja kehittämistukea 25 500 euroa.

Yritystukia on haettu vuosina 2001—2005 yhteensä 17 593 hankkeeseen 1,2 miljardia euroa. Kielteisten päätösten osuus kaikista kyseisenä aikana tehdyistä tukipäätöksistä on ollut 31 %.

Taulukossa 1 on esitetty vuosina 2001—2005 myönnetty yritystuki tukimuodoittain, sisältäen sekä kansallisen että EY:n rahoituk-

sen. Taulukko sisältää tiedot keskimääräisistä hin tukimuodoittain eriteltyinä. tukitasoista suhteessa hyväksytyihin menoi-

Taulukko 1.

MYÖNNETYT YRITYSTUET VUOSINA 2001—2005

Tukimuoto	Päätökset		Keskimääräinen tuki hyväksyttävistä menoista, %
	kpl	euroa	
Investointituki	7 144	357 919 276	20
josta käynnistystuki	847	11 822 000	42
josta hautomotuki	441	3 401 177	45
Kehittämistuki	3 948	100 358 946	46
Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuki	223	13 183 691	25
josta investointituki	175	12 069 162	16
josta kehittämistuki	48	1 114 529	37
Toimintaympäristötuki	488	54 794 673	57
Kaikki yhteensä	11 803	526 256 586	

Yrityskohtaisia tukia on suunnattu erityisesti Euroopan yhteisöjen komission pk-määritelmän mukaisille pk-yrityksille. Pk-määritelmän mukaisella yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka henkilöstömäärä on alle 250 ja jonka vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa. Lisäksi yrityksen tulee täyttää yrityksen riippumattomuutta koskevat ja muut suositukseen sisältyvät pk-yrityksen tunnusmerkit. Suurille yrityksille on ollut mahdollista myöntää investointitukea vain kehitysalueella ja tuen myöntämistä suurille yrityksille on rajoitettu entisestään nykyisen lain voimassaoloaikana. Suurille yrityksille investointitukea on ollut mahdollista myöntää vain silloin, kun suuren yrityksen hankkeella on ollut alihankinta-, verkostoitumis- ja muita vastaavia vaikutuksia alueen pk-yrityksiin. Lisäksi suuren yrityksen hankkeelta on edellytetty, että se on alueen kehittämisen tai työllisyyden kannalta tärkeä. Vuosina 2001—2005 myönnetystä tuesta euromääräisesti 10 % ja tukipäätöksistä vain 1,5 % kohdistui suurille yrityksille. Myönnetystä tuesta kohdistui merkittävä määrä pienille, alle 50 henkilöä työllistävälle yrityksille. Niiden osuus myönnetystä tuesta oli lähes 70 %.

Toimialoittain tarkasteltuna vuosina 2001—2005 myönnetystä tuesta euromääräisesti lähes 80 % on kohdistunut teollisille yrityksille ja palveluyritysten osuus myönnetystä tuesta on ollut hieman yli 20 %. Yksittäisistä toimialaryhmistä suurimpia tuensaajia ovat olleet metallituotteiden valmistus (18 %), muu teollisuus (14 %), puutavara- ja puutuoteollisuus (14 %), liike-elämän palvelut (9 %), matkailun majoitustoiminta ja ohjelmopalvelut (8 %) sekä elektroniikka- ja sähköteollisuus (5 %).

Voimassaolevan lain mukaan yritystukihakemukset jätetään siihen työvoima- ja elinkeinokeskukseen (jäljempänä TE-keskus), jonka alueella hanke toteutetaan. TE-keskukset myös käsittelevät hakemukset ja tekevät päätökset, lukuun ottamatta investointitukihakemuksia, joissa tuen perusteena olevien menojen määrä ylittää 1,7 miljoonaa euroa. Näistä investointitukihakemuksista päätöksen tekee kauppa- ja teollisuusministeriö TE-keskuksen esityksen perusteella. Kauppa- ja teollisuusministeriössä tehtiin vuosina 2001—2005 yhteensä 238 yritystukipäätöstä, joista myönteisiä päätöksiä oli 170 ja joista myönnettiin tukea yhteensä 110,7 miljoonaa euroa. Kauppa- ja teollisuusministeriön osuus kaikista kyseisinä vuosina tehdyistä

investointitukipäätöksistä oli kappalemääräisesti 1,4 % ja euromääräisesti 21 %. Kaikista tukipäätöksistä tehdään TE-keskuksissa yritys- ja hankeselvitys, jossa tarkastellaan muun muassa tukea hakeneen yrityksen liiketoimintaa, toimialaa ja markkinoita sekä tuettavaksi esitettävää hanketta ja sen merkitystä tuen hakijalle.

Yritystoiminnan tukemisesta annetun lain keskeisenä tavoitteena on ollut tukien vaikuttavuuden parantaminen. Tämän johdosta lain voimaan tullessa otettiin käyttöön tuen vaikuttavuuden tarkastelu. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisessa hankkeessa arvioidaan yhdessä tuen hakijan kanssa, mikä on tuen vaikutus hankkeen toteuttamiseen eli toteutettaisiinko hanketta lainkaan ilman tukea, toteutettaisiinko hanke laajempänä, korkeatasoisempänä tai nopeammassa akataulussa kuin ilman tukea.

Tukien vaikuttavuuden parantamiseksi otettiin lisäksi käyttöön menettely, jossa yhdessä tuen hakijan kanssa arvioidaan kunkin päätöksen osalta tuettavan hankkeen vaikutukset yrityksen liikevaihtoon, vientiin ja henkilöstömäärään. Näiden tietojen osalta lähetetään tuen saajalle kysely kahden vuoden kuluttua hankkeen toteuttamisesta. Kyselyssä selvitetään arvioitujen vaikutusten toteutuminen ja nämä toteutumatiiedot tallennetaan viranomaisrekisteriin kyseisen hankkeen tietoihin.

2.2. Euroopan yhteisön lainsäädäntö ja rakennerahasto-ohjelmat

Yrityskohtaisten tukien myöntämistä sääntelevät Euroopan yhteisön valtioneuvoston päätökset.

Nykyisen lain mukaisen investointituen myöntämistä sääntelee Euroopan yhteisön alueellisia valtioneuvoston päätöksiä koskevat suuntaviivat vuosille 2000—2006 (98/C 74/06 EYVL C 74, 10.3.1998), jäljempänä alueellisia valtioneuvoston päätöksiä koskevat suuntaviivat sekä komission asetukset Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettävään tukeen (EY N:o 70/2001; EYVL L 10, 13.1.2001), jäljempänä pk-yritysten valtioneuvoston päätöksiä koskeva komission asetukset. Pk-yritysten kehittämistuen myöntämiseen sovelletaan

sekä pk-yritysten valtioneuvoston päätöksiä koskevaa komission asetusta että yhteisön puitteita tutkimus- ja tuotekehitystyöhön myönnettävälle valtioneuvostolle (96/C 45/06 EYVL C 45, 17.2.1996). Näistä valtioneuvoston päätöksistä alueellisia valtioneuvoston päätöksiä koskevat suuntaviivat sekä yhteisön puitteet tutkimus- ja tuotekehitystyöhön myönnettävälle valtioneuvostolle ovat voimassa vuoden 2006 loppuun saakka. Pk-yritysten valtioneuvoston päätöksiä koskevan komission asetuksen voimassaoloaika komission on tarkoitus jatkaa siten, että se olisi voimassa vuoden 2007 loppuun saakka. Yritystoiminnan tukemisesta annetun lain mukaisiin tukikiin liittyy tietyissä valtioneuvoston päätöksillä erikseen määritellyissä tapauksissa mahdollisuus myöntää yritystukea myös komission EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun asetuksen (EY) N:o 69/2001 nojalla. Toimintaympäristötukeen sisältyvää mahdollisuutta tukea alueellisia pääomasijoitusrahastoja sääntelee komission valtioneuvoston päätöksiä koskeva tiedonanto (2001/C 235/03). Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukeen on sovellettu yhteisön suuntaviivoja maatalousalan valtioneuvoston päätöksiä (2000/C 28702, EYVL C 28 1.2.2000).

Edellä mainitut valtioneuvoston päätökset ovat voimassa vuoden 2006 loppuun, lukuun ottamatta pk-yritysten valtioneuvoston päätöksiä koskevaa komission asetusta, jonka voimassaoloaika komission on tarkoitus jatkaa vuoden 2007 loppuun saakka. Euroopan yhteisöjen komissio on uudistamassa edellä mainittuja valtioneuvoston päätöksiä ja muutosten olisi tarkoitus olla muiden valtioneuvoston päätösten paitsi pk-yritysten valtioneuvoston päätöksiä koskevaa komission asetuksen osalta voimassa vuodesta 2007 alkaen.

Edellä mainituista valtioneuvoston päätöksistä komissio on jo antanut alueellisia valtioneuvoston päätöksiä koskevat suuntaviivat vuosille 2007—2013 (2006/C 54/08), jotka tulevat voimaan vuoden 2007 alusta lukien. Merkittäviä sisällöllisiä muutoksia alueellisia valtioneuvoston päätöksiä koskeviin suuntaviivoihin ei sisälly. Keskeisimmät muutokset liittyvät niin sanotun kehitysalueen supistumiseen vanhoissa EU:n jäsenmaissa, mikä johtuu muun muassa uusien, taloudellisesti heikommin kehittyneiden jäsenmaiden liittymisestä Euroopan unioniin

vuonna 2005. Lisäksi Suomessa alueellisten investointitukien tukitasot laskevat ja kehitysalueen väestöpeitto laskee 33 prosenttiin.

Tutkimus- ja tuotekehitystyöhön sovellettavia valtiontukisääntöjä on Euroopan yhteisöjen komission alustavan luonnosasiakirjan (20.4.2006) mukaan tarkoitus uudistaa siten, että tutkimus- ja kehitystukea olisi mahdollista myöntää nykyistä laajemmin myös innovointia tukevaan toimintaan. Innovaatioita tukevat toimenpiteet liittyisivät muun muassa uusien innovatiivisten yritysten, innovaatioklustereiden sekä palvelualan innovaatioiden tukemiseen.

Vuodesta 1995 lähtien EY:n rakennerahastovaroja on käytetty yritystoiminnan tukemisesta annetun lain mukaisten tukiohjelmien osarahoituksena ja yritystukiohjelmat on pitänyt harmonisoida EY:n säädösten kanssa.

Rakennerahastokauden 2000—2006 ohjelmissa yritystoiminnan tukemisesta annetun lain mukaiset tukiohjelmat ovat olleet investointituki, pk-yritysten kehittämistuki sekä tuki yritysten toimintaympäristön parantamiseen. Yritystuilla on ollut keskeinen asema alueellisten tavoiteohjelmien 1 ja 2 toteutuksessa. Euroopan aluekehitysrahaston varojen käytöstä kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnon osuus, mukaan lukien Teknologian tutkimuskeskuksen tuet ja Finnvera Oyj:n rahoitus, on ollut noin puolet.

Myös EY:n rakennerahastojen varojen käyttöä uudella ohjelmakaudella 2007—2013 koskevat säädökset ovat parhaillaan uudistettavana ja ne tulevat voimaan vuoden 2007 alussa. Vuoden 2007 alussa tulevat voimaan muun muassa heinäkuussa 2006 annettu neuvoston asetus Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä (EY) N:o 1083/2006 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan aluekehitysrahastosta (EY) N:o 1080/2006. Lisäksi vuoden 2007 alusta on tarkoitus tulla voimaan yleisasetuksen toimeenpanoa koskeva asetus. Nykyiseen ohjelmakauteen verrattuna muutoksia tulee muun muassa ohjelmarakenteeseen, -alueisiin, rakennerahoituksen määrään, suuntaamiseen ja käyttöön sekä rakennerahastoista hyväksyttävistä kustannuksista koskeviin säännöksiin ja rakennerahoituksen hallintoihin sekä valvontaan.

2.3. Nykytilan arviointi

Yritystoiminnan tukemisesta annetun lain peruslinjaukset ovat muun muassa vuonna 2005 julkaistun, Jyväskylän yliopiston tekemän yritystukien vaikuttavuutta ja toimivuutta koskeneen tutkimuksen mukaan olleet toimivia ja yritystuet ovat kohdentuneet varsin hyvin yritysten keskeisiin tarpeisiin. Lain uudistamiseen on kuitenkin useita syitä.

Ensinnäkin yritystoiminnan tukemisesta annettu laki on määräaikainen ja sen nojalla voidaan tehdä tukien myöntämispäätöksiä vain vuoden 2006 loppuun saakka.

Lisäksi Euroopan yhteisöjen komission valtiontukia koskevien säädösten uudistaminen sekä EY:n rakennerahasto-ohjelmien uuden kauden 2007—2013 alkaminen ja siihen liittyvien säädösten uudistaminen edellyttävät yritystoiminnan tukemisesta annetun lain mukaisten tukiohjelmien sopeuttamista.

Euroopan yhteisöjen komission valtiontukia koskevista, uudistettavan lain mukaisiin yritystukiohjelmiin sovellettavista valtiontukisäännöistä on 4.3.2006 annettu alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2007—2013. Nykyisiin suuntaviivoihin verrattuna muuttuvat muun muassa investointikustannuksiin liittyvät tukitasot sekä alueet, joilla valtiontukisäännön mukaista tukea investointeihin voidaan myöntää. Nämä muutokset edellyttävät investointitukiohjelman muuttamista tältä osin.

Nykyisellä Euroopan yhteisön rakennerahasto-ohjelmakaudella 2000—2006 merkittävä osa eli 82 % myönnetystä yritystuesta on ollut EY-rakennerahasto-ohjelmarahoitusta. Tarkoitus on, että myös uudella EY:n rakennerahasto-ohjelmakaudella 2007—2013 EY-rakennerahasto-ohjelmarahoituksen osuus myönnettävästä yritystuesta olisi merkittävä, minkä johdosta uusi laki tulee sopeuttaa siten, että sen mukaisia tukiohjelmita voidaan käyttää uusissa rakennerahasto-ohjelmissa. Yritystukia olisi tarkoitus käyttää uudella ohjelmakaudella osarahoituksena pääasiallisesti alueellisen kilpailukyyn ja työllisyyden tavoitteessa. Uuteen EY:n rakennerahasto-ohjelmakauteen liittyy tavoite kohdentaa 75 % rahastoista osarahoitettavasta tuesta Lissabonin strategian mukaisesti talouskasvun ja työllisyyden lisäämiseen. Tähtäimenä on suunnata ohjelmarahoitusta eri-

tyisesti yrittäjyyden, tietoyhteiskunnan, innovaatiotoiminnan, tutkimuksen, koulutuksen ja palveluiden saatavuuden kehittämiseen. Nämä tavoitteet ja painopisteet tulee ottaa huomioon uuden lain mukaisten yritystukiin suuntaamisessa. Myös rakennerahastoista hyväksyttäviä kustannuksia koskevien säännösten muutokset sekä valvontaan ja rakennerahastuksen hallintoihin liittyvien säästöjen muutokset aiheuttavat muutostarpeita.

Uudistamistarpeita on tullut esiin myös nykyisten yritystukiohjelmien vaikuttavuutta ja toimivuutta koskeneessa, Jyväskylän yliopiston tekemässä tutkimuksessa. Tutkimuksen mukaan lain kehittämistarpeet liittyvät lähinnä yritystukistrategian ohjausvaikutuksen ja painotusten täsmentämiseen. Rahoitus- ja kehittämisohjelmat tulisi nykyistä paremmin kohdistaa vastaamaan kasvuyritysten kehittämistarpeita. Myös aloittavat yritykset tulisi tärkeytensä ja erilaisten lähtökohtiensa vuoksi ottaa paremmin huomioon. Tutkimuksessa korostettiin myös yritysten kokonaisvaltaisen kehittämisen merkitystä. Investointien luomat kilpailukyyn kehittämisen mahdollisuudet tulisi pyrkiä hyödyntämään nykyistä tehokkaammin, kytkemällä kone- ja laiteinvestointeihin samanaikaisesti osaamisen kehittämistä. Kaikkien tukiryhmien osalta tulisi erityistä huomiota kiinnittää työn tuottavuuden ja teknologian kehittämiseen, tukien yhteisvaikutusten saavuttamiseen sekä alueellisten vaikutusten tehostamiseen. Tukien toimeenpanoon oltiin tutkimuksen mukaan pääosin tyytyväisiä.

Lain uudistamistarpeita aiheuttavat myös muutokset elinkeinorakenteessa, joista yksi keskeinen on palveluyritysten määrän kasvu. Yritysten määrä on kasvanut vuosina 1999–2004 (pl. kauppa) kiinteistö- ja liike-elämän palveluissa, sosiaali- ja terveyspalveluissa ja muilla henkilökohtaisia palveluja tuottavilla toimialoilla. Palvelualan yritysten määrä oli vuonna 1999 yhteensä 107 243 ja vuonna 2004 yhteensä 119 187. Voidaan olettaa, että palveluyritysten määrä ja niiden tuotanto kasvaa jatkossakin. Elinkeinorakenteen muutos edellyttää palvelualan yritysten huomioon ottamista uudessa laissa nykyistä paremmin.

Vuonna 2006 julkaistussa kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan tulevaisuus-

den kehittäminen on nostettu keskeiseksi painopisteeksi. Tulevaisuuskaitsauksessa on korostettu myös liiketoiminnan uudistamista ja liiketoimintaosaamisen kehittämistä sekä innovaatiojärjestelmän tehostamista. Edellä mainitut elinkeinopoliittisen strategian painotukset edellyttävät niiden huomioon ottamista nykyistä paremmin esitetystä laissa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on, että ehdotettu laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vastaisi mahdollisimman hyvin avustujärjestelmän kehittämisen kansallisia tarpeita ja soveltuisi osaltaan Euroopan yhteisön rakennerahasto-ohjelmien kansalliseksi säädöspohjaksi kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla. Nämä tavoitteet saavutetaan säilyttämällä nykyisen lain mukainen yritystukiin perussisältö ja selkeyttämällä sekä yksinkertaistamalla yritystukiin järjestelmää.

Ehdotetun lain tavoitteena on tehostaa julkisen vallan toimenpiteitä erityisesti pk-yritystoiminnan edistämiseksi. Tavoitteena on myös parantaa yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyä kehittämällä osaamista, teknologian tasoa, kansainvälistymisen edellytyksiä sekä yritysten toimintaympäristöä. Tavoitteena on lisäksi suunnata avustuksia erityisesti yrityksille, joilla on hyvät kasvuedellytykset.

Alueellisen elinkeinopoliittikan osalta esitys sisältää säännökset alueellisesti porrastetusta avustuksesta investointeihin. Investointien tukemiseen oikeutetut alueet, samoin kuin avustusten enimmäistasot, hyväksyy Euroopan yhteisöjen komissio Suomen esityksestä. Tavoitteena on alueiden kehittämislain (602/2002) mukaisesti pyrkiä tasoittamaan alueellisen kehityksen eroja, edistämällä kilpailukykyisen yrityskannan ja tuotantotoiminnan lisäämistä heikommin kehittyneillä alueilla.

Euroopan yhteisön uuden rakennerahastojen ohjelmakauden osalta esityksen tavoitteena on sellainen avustusten kokonaisuus, joka tukee rakennerahasto-ohjelmien elinkei-

napoliittisten ja yritystoiminnan kehittämistä koskevien keskeisten tavoitteiden saavuttamista. Tämä edellyttää monipuolista ja tehokasta avustusjärjestelmää. Lisäksi rakenneraho-ohjelmien elinkeinopoliittisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää avustushankkeiden soveltamista niin, että ohjelmien vaikuttavuutta voitaisiin parantaa.

Lain uudistamisen tavoitteena on edellä mainitun lisäksi avustusjärjestelmän selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen sekä avustusten yhteensovittaminen. Tavoitteena on myös avustusjärjestelmän hallinnollisen toimivuuden ja joustavuuden parantaminen sekä asiakaslähtöinen toimintatapa. Kansalliseen ja Euroopan yhteisöltä saatujen varojen käyttöön liittyvien vaatimusten vuoksi on tärkeää edelleen parantaa avustusten käytön valvontaa.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jossa määritellään lain tarkoitus sekä avustusten suuntaamisen perusteet. Tämän säännöksen mukaan lain tarkoituksena olisi edistää taloudellista kasvua, työllisyyttä ja muita elinkeinopoliittisia tavoitteita myöntämällä avustuksia erityisesti pk-yritysten kasvua, kehittämistä sekä perustamista varten. Avustusten myöntämisessä tulisi ottaa huomioon myös Euroopan yhteisön ja kansallisen alue- ja rakennepoliittikan tavoitteet sekä kilpailunäkökohdat. Tarkoitus olisi sisällyttää yksityiskohtaisemmat säännökset muun muassa myönnettävien avustusten suuntaamisesta sekä avustusten vaikutusten arvioinnista ehdotetun lain nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen.

Voimassa olevassa laissa olevia tukiohjelmiä ehdotetaan yhtenäistettäväksi siten, että investointituki ja pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistuki yhdistettäisiin yrityksen kehittämisavustukseksi. Tämä mahdollistaisi sen, että investointeja sekä kehittämistoimenpiteitä voitaisiin nykyistä joustavammin kytkeä toisiinsa. Pk-yritysten kilpailukyvyä kehittämisen kannalta investointien yhteydessä olisi usein tarkoituksenmukaista panostaa myös muuhun kehittämistoimintaan. Vastaavasti esimerkiksi tuotteiden ja tuotannon kehittämishankkeet saattavat edellyttää in-

vestointien tekemistä. Yritysten kannalta esitetty muutos selkeyttäisi tilannetta myös siten, että yritysten ei tarvitsisi avustushakemuksessa jakaa hankkeita investointi- ja kehittämistoimenpiteisiin, vaan jakaminen tehtäisiin virkатыönä.

Avustusmuotojen jakoa investointien ja kehittämisen tukemiseen on pidetty myös jossain määrin keinotekoisena ja toimintaa kategorisoivana. Yhdistämällä avustusmuodot pyritään luomaan nykyistä paremmat edellytykset synnyttää kokonaisvaltaisempia, laajempia ja yrityksen toimintaa monipuolisemmin kehittäviä hankkeita.

Voimassa olevassa laissa on säännökset ensiasteen elintarvikkeiden jalostamista koskeviksi tukiohjelmaksi eli maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukiohjelmaksi. Tarkoituksena on, että uudessa laissa ei enää olisi mainittua toimialaa koskevaa erillistä avustushakemusta, vaan näiden yritysten tukeminen siirrettäisiin osaksi maa- ja metsätalousministeriön tukijärjestelmää. Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin osalta avustusta voitaisiin kuitenkin esityksen mukaan myöntää liikennekäyttöön tarkoitettun bioetanolin tuotantoon liittyviin investointeihin lähinnä silloin, kun kyseessä olisi merkittävä teollinen investointi. Pienemmät bioetanolin tuotantoon liittyvät hankkeet pyrittäisiin rahoittamaan maa- ja metsätalousministeriön tukijärjestelmän avulla.

Nykyisen lain mukaan investointi- ja kehittämistukea ei voida myöntää maatilatalouteen eikä kalatalouteen. Investointi- ja käynnistystukea ei voida myöskään myöntää rakentamiseen, vähittäiskauppaan tai kuljetukseen, ellei kysymyksessä ole matkailuhanke. Lisäksi investointitukea on voitu myöntää henkilökohtaisia palveluja tarjoaville yrityksille vain silloin, kun kyse on ollut alueen elinkeinorakenteen kehittämisen kannalta tärkeästä pienestä yrityksestä.

Lakiesityksessä rahoitettavia toimialoja esitetään lisättäväksi siten, että yrityksen kehittämisavustuksen piirissä olisivat kaikki muut toimialat, paitsi kalatalous, maatalous, metsätalous sekä maataloustuotteiden jalostus ja markkinointi. Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin osalta avustusta voitaisiin kuitenkin myöntää liikennekäyttöön tarkoitettun bioetanolin tuotantoon liittyviin in-

vestointeihin.

Kalatalous, maatalous ja maataloustuotteiden jalostus ja markkinointi on rajattu pois, koska näitä aloja ei suurelta osin säännellä alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen eikä pienten ja keskisuurten yritysten valtiontukia koskevan komission asetuksen mukaisesti, vaan näiden toimialojen tukemisesta säädetään pääosin Euroopan yhteisöjen komission erillisten alakohtaisten säädösten mukaisesti.

Myös metsätalous ehdotetaan erikseen mainittavaksi yrityksen kehittämisavustuksen piiristä pois rajattuna toimialana. Tämän ei voida katsoa merkitsevän erityistä sisällöllistä muutosta lain soveltamisessa, koska voimassa olevassa laissa käytetty maatilatalouden käsite sisältää maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) määritelmiin pohjautuen sekä maatalouden että metsätalouden, jotka nyt mainittaisiin erikseen. Metsätalouden mainitseminen erikseen yhtenäistäisi käytännön myös Finnvera Oyj:n toimialarajausten kanssa. Tässä yhteydessä metsätaloudella tarkoitettaisiin alkutuotantona harjoitettavaa metsän hoitoa ja puuston kasvatusta, mutta ei esimerkiksi puun tai muiden metsävarojen jalostamista erilaisiin käyttötarkoituksiin. Näin määriteltyn metsätalouteen ei ole myönnetty tukia voimassa olevan lain perusteella.

Avustusten kohteena olevien toimialojen lisääntyessä korostuisi yritysten välisten kilpailunäkökohtien huomioon ottaminen entistä enemmän avustuksia myönnettäessä.

Nykyisen lain mukaan investointitukea voidaan myöntää alueiden kehittämislain 38 §:ssä tarkoitettulla kehitysalueella sellaiselle kiinteistöyhtiölle tai kunnalle, joka rakentaa toimitiloja yritystoimintaa varten. Lakiesityksessä esitetään, että kunnalle tai sellaiselle kiinteistöyhtiölle, jossa kunta on omistajana, voitaisiin myöntää yrityksen kehittämisavustusta vain silloin, kun toimitiloja rakennetaan pienille ja keskisuurille yrityksille. Muutoksen perusteena on se, että ei ole tarkoituksenmukaista rahoittaa sellaisia hankkeita, joissa tiloja rakennetaan suurille yrityksille, joilla on pieniä ja keskisuuria yrityksiä selkeästi paremmat edellytykset rahoittaa toimitilahankkeensa.

Voimassa olevassa laissa on investointituen osalta säädetty, että mikäli tuen saaja tuen

viimeisen erän maksamista seuraavien viiden vuoden aikana ilman pakottavaa syytä lopettaa tuen myöntämisen perusteena olevan toimintansa tai supistaa sitä olennaisesti, investointituki on määrättävä maksettavaksi takaisin osaksi tai kokonaan, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Tätä määräaika voidaan erityisestä syystä pidentää. Takaisinperintäsäännöstä ehdotetaan tältä osin uudessa laissa selkeytettäväksi siten, että investointeihin kohdistuva avustus olisi perittävä takaisin, mikäli avustuksen saaja lopettaa avustuksen kohteena olevan toiminnan tai supistaa sitä olennaisesti ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustuksen viimeisen erän maksamisesta. Pienten ja keskisuurten yritysten osalta omaisuuden käyttöaika olisi kuitenkin kolme vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta. Erityisestä syystä avustuksen myöntänyt viranomainen voisi määrätä avustuksen käyttöajaksi enintään kymmenen vuotta. Avustuksen ja sille laskettavan koron ja viivästyskoron takaisinperimisestä voitaisiin luopua osittain tai kokonaan vain silloin, kun takaisinperintä olisi avustuksen saajan kannalta kohtuutonta.

Voimassa olevan lain perusteella tehdyistä päätöksistä ei ole valitusoikeutta, lukuun ottamatta tuen takaisinperintää koskevia päätöksiä. Uuteen lakiin esitetään otettavaksi muutoksenhakuoikeus myös muun muassa avustusten myöntämistä ja myöntämättä jättämistä sekä maksatusta ja maksatuksen keskeyttämistä koskevasta päätöksestä. Lakiesityksen mukaan ensivaiheen muutoksenhaku tapahtuisi tekemällä oikaisuvaatimus päätöksen tehneelle viranomaiselle ja oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Koska yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n 2 momentin mukaan tukien myöntämispäätöksiä voidaan tehdä vain vuoden 2006 loppuun asti ja lakiesityksen mukainen laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana vuoden 2007 aikana, on tarpeen muuttaa yritystoiminnan tukemisesta annettua lakia siten, että tukipäätöksiä voidaan tehdä vielä vuonna 2007.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Vaikutukset valtion talouteen

Lakiesityksen mukaisia avustuksia on tarkoitus rahoittaa valtion talousarvion määrärahoista ja Euroopan aluekehitysrahastosta saatavilla varoilla. Lain mukaisia avustuksia varten valtion talousarvioon otettaisiin vuosittain myöntämisvaltuus lakiesityksen mukaisten valtionavustusten myöntämiseen ja arviomääräraha kyseisen vuoden ja aikaisempien vuosien päätöksistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

On arvioitu, että lakiehdotuksesta ei aiheutuisi valtion menojen lisäystä, verrattuna nykyisen yritystoiminnan tukemisesta annetun lain aiheuttamiin menoihin. Tämän lakiehdotuksen mukainen, EY:n rakennerahasto-ohjelmien kautta kanavoituva Euroopan aluekehitysrahaston rahoitus ja sitä vastaava kansallinen rahoitus määräytyvät rakennerahasto-ohjelmien tavoitteiden ja painopisteiden mukaisesti.

4.2. Yritysvaikutukset

Lakiesityksen, kuten voimassa olevan lainkin mukainen rahoitus kohdistuu valtaosaltaan pk-yrityksiin. Esityksessä tarkoitetuilla avustuksilla edistettäisiin aineellisia ja aineettomia investointeja sekä yritysten ja niiden toimintaympäristön kehittämistä. Tarkoitus olisi suunnata avustuksia erityisesti hyvät kasvuedellytykset omaaville aloittaville tai laajentaville yrityksille.

Lakiesitykseen sisältyviä avustushoelmia sovellettaisiin erityisesti Euroopan yhteisön rakennerahasto-ohjelmien toteuttamisessa. Alueellisesti lain mukaiset avustukset painottuisivat merkittävästi Itä- ja Pohjois-Suomeen. Tämän lisäksi lain mukaisilla avustushoelmilla toteutettaisiin yleistä yritys politiikkaa sekä alueellista elinkeinopolitiikkaa.

Asiakaslähtöisen toimintatavan parantamiseksi avustusjärjestelmää pyritään selkeyttämään. Tältä osin merkittävää olisi avustustojojen lukumäärän supistaminen kahteen

ja toimial amäärittelyn selkeyttäminen.

Jäljempänä tarkastellaan keskeisten ehdotusten vaikutuksia yritysten toimintaan. Vaikutusten arviointia pohjustetaan kohdissa 4.2.1 ja 4.2.2 tarkastelemalla voimassaolevan tukijärjestelmän käytännön vaikutuksia sekä vuosina 2001—2005 myönnettyjen tukien määriä, kohdentumista sekä yritys- ja työpaikkavaikutuksia. Lisäksi käsitellään kauppa- ja teollisuusministeriön vuonna 2005 julkaisemaa, Jyväskylän yliopiston tekemää tutkimusta nykyisten yritystukiohjelmien vaikuttavuudesta.

Lakiesityksen mukaisten avustusten vaikutuksia ja tehokkuutta on tarkoitus tulevaisuudessa seurata muun muassa tekemällä vaikuttavuustutkimuksia. Lisäksi on tarkoitus jatkaa systemaattista, jokaisen hankkeen yhteydessä tehtävää vaikuttavuuden arviointia, jossa yhdessä avustuksen hakijan kanssa arvioidaan avustuksen vaikutus hankkeen toteuttamiseen ja avustettavan hankkeen vaikutukset yrityksen liikevaihtoon, vientiin ja henkilöstömäärään avustuksen myöntämis- ja maksatusvaiheessa sekä aikaisintaan kahden vuoden kuluttua hankkeen toteuttamisesta.

4.2.1. Voimassa olevan lain määrälliset vaikutukset

Yritystoiminnan tukemisesta annetun lain mukaista yritystukea on yritystukia koskevan viranomaisrekisterin mukaan vuosina 2001—2005 myönnetty 11 803 hankkeeseen yhteensä noin 526 miljoonaa euroa. Pääosa tuesta eli noin 470 miljoonaa euroa myönnettiin suoraan yritys kohtaisiin investointi- ja kehittämishankkeisiin. Loppuosa tuesta myönnettiin toimintaympäristötukena yritysten toimintaympäristöä parantaviin kehittämishankkeisiin. Taulukossa 2 on tietoja vuosina 2001—2005 myönnetystä yritys kohtaisesta tuesta tukimuodoittain, sisältäen sekä kansallisen että Euroopan yhteisön rahoituksen. Taulukko sisältää myös arvion uusista työpaikoista ja uusista yrityksistä, joiden syntymiseen myönnettyillä tuilla on myötävaikutettu.

Taulukko 2.

Tukimuoto	Päätökset		Uudet työpaikat	Uudet yritykset
	kpl	euroa	kpl	kpl
Investointituki	7 144	357 919 276	21 848	2 004
josta käynnistystuki	847	11 822 000	2 939	869
josta hautomotuki	441	3 401 177	1 366	402
Kehittämistuki	3 948	100 358 946	11 227	388
Maataloustuott. tuki	223	13 183 691	625	32
josta investointituki	175	12 069 162	562	21
josta kehittämistuki	48	1 114 529	63	11
Kaikki yhteensä	11 305	471 461 913	33 700	2 424

Yrityskohtaista investointi- ja kehittämistukea on myönnetty yritystoiminnan tukemisesta annetun lain tarkoituksen mukaisesti erityisesti alle 250 henkilöä työllistäville pk-yrityksille, joiden osuus päätöksistä on ollut noin 98 % ja euromääräisesti noin 90 %. Huomionarvoista on myös se, että tuki myönnettiin pääosin pienille, alle 50 henkilöä työllistäville yrityksille. Niiden osuus pää-

töksistä oli noin 91 % ja myönnetystä tuesta lähes 70 %. Suurten yritysten osuus on kapalemääräisesti ollut vajaa 2 % ja euromääräisesti noin 10 %.

Taulukossa 3 on tarkasteltu investointi- ja kehittämistuen jakautumista työvoima- ja elinkeinokeskuksittain sekä päätösten että tuen määrän suhteen vuosina 2001—2005.

Taulukko 3.

Työvoima- ja elinkeinokeskus	INVESTOINTITUET			KEHITTÄMISTUET		
	Käsitelty hakemuksia	Myönnetty		Käsitelty hakemuksia	Myönnetty	
		kpl	euroa		kpl	euroa
Etelä-Pohjanmaan TE-keskus	733	466	12 525 149	274	134	3 259 929
Etelä-Savon TE-keskus	481	353	23 903 868	233	181	5 638 268
Hämeen TE-keskus	1 208	946	27 772 470	526	394	8 561 897
Kaakkois-Suomen TE-keskus	711	408	14 478 253	370	219	4 452 545
Kainuun TE-keskus	424	251	15 947 417	137	80	3 176 970
Keski-Suomen TE-keskus	800	521	23 195 784	239	164	4 302 240
Lapin TE-keskus	907	553	45 939 505	277	188	4 424 771
Pirkanmaan TE-keskus	731	511	12 121 972	460	267	7 901 996
Pohjanmaan TE-keskus	845	577	17 286 315	419	289	6 418 536
Pohjois-Karjalan TE-keskus	546	368	30 029 056	221	153	4 080 378
Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus	1 109	745	36 043 012	459	337	10 225 959
Pohjois-Savon TE-keskus	757	423	57 987 249	281	169	4 299 969
Satakunnan TE-keskus	436	329	19 129 612	197	142	3 436 207
Uudenmaan TEkeskus	356	292	2 302 715	1 238	959	23 034 319
Varsinais-Suomen TE-keskus	616	401	19 256 899	350	272	7 144 962
Kaikki yhteensä	10 660	7 144	357 919 276	5 681	3 948	100 358 946

Yritystoiminnan tukemisesta annetun lain keskeisenä tavoitteena oli tukien vaikuttavuuden parantaminen. Tämän johdosta otettiin käyttöön uusi vaikuttavuuden arviointimenetelmä, jonka mukaisesti jokaisessa hankkeessa arvioidaan, mikä on tuen vaikutus hankkeen toteuttamiseen eli toteutettaiinko hanketta lainkaan ilman tukea, toteute-

taanko hanke laajempaan, korkeatasoisempaan tai nopeammassa aikataulussa kuin ilman tukea. Tällä menettelyllä pyritään tehostamaan tukien vaikuttavuutta. Taulukossa 4 on tarkasteltu tuen arvioitua vaikutusta hankkeen toteuttamiseen myönnettyjen investointi- ja kehittämistukien osalta vuosina 2001–2005.

Taulukko 4.

Tukimuoto	Hanke		Hanketta ei toteuteta lainkaan		Hanke toteutetaan laajempaan		Hanke toteutetaan laadullisesti korkeatasoisempaan		Hanketta aikaistetaan	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Investointituki	7 144	16	1 108	33	2 377	31	2 214	31	756	11
Kehittämistuki	3 948	17	659	48	1 905	27	1 064	27	315	8
Yhteensä	11 092	16	1 767	39	4 282	30	3 278	30	1 071	10

Tukien vaikuttavuuden parantamiseksi otettiin lisäksi käyttöön menettely, jossa yhdessä tuen hakijan kanssa arvioidaan tuettavan hankkeen vaikutukset yrityksen liikevaihtoon, vientiin ja henkilöstömäärään sekä tuen myöntämistä maksatusvaiheessa. Lisäksi toteutuneita vaikutuksia koskeva kysely lähetetään tuen saajalle vielä kahden vuoden kuluttua hankkeen toteuttamisesta.

4.2.2. Voimassa olevan lain arviointitutkimus

Kauppa- ja teollisuusministeriön teettämä yritystoiminnan tukemisesta annetun lain arviointitutkimus julkistettiin 20.9.2005. Tutkimuksessa selvitettiin tukijärjestelmän vaikuttavuutta ja toimivuutta. Arvioinnin teki Jyväskylän yliopiston taloustieteiden tiedekunnan asiantuntijapalvelut.

Tukijärjestelmän toimivuutta ja tuloksellisuutta arvioitiin kokonaisvaltaisesti yksittäisistä tuista kokonaisjärjestelmätason vaikutuksiin saakka. Arvioinnin empiirisen aineiston muodostivat 3963 tuen kohteena vuosina 2001–2003 ollut loppuunsaatettua hanketta, 158 yritys-/hankehaastattelua, 268 Internet-kyselyn sidosryhmä-/asiantuntijavastusta sekä eri tukimuotoja edustavat tapaustutkimukset.

Tutkimuksen mukaan yritystuilla on ollut

selkeä positiivinen vaikutus hankkeiden toteutumiseen. Tuet olivat edellytyksenä hankkeiden toteuttamiselle, laajensivat niiden toteutusta tai lisäsivät niiden laatua. Tuen hankkeiden toteutusta aikaistava vaikutus jäi vähäisemmäksi. Tukien haitalliset kilpailuvaikutukset jäivät kokonaisuutta ajatellen melko vähäisiksi. Edellä esitetyn mukaisesti yritystuilla on merkittävä markkinoiden toimintavajausta korjaava vaikutus. Kokonaisuusjärjestelmän toimivuuden osalta tutkimuksessa on todettu, että nykyiset tukimuodot täydentävät toisiaan varsin hyvin. Tukimuodot muodostavat kokonaisuuden, jossa eri tukimuodoilla on erilainen, mutta samalla toisiansa tukeva ja täydentävä rooli.

Tutkimuksen mukaan tuet edistivät investointien toteuttamista sekä substanssi- ja liiketoimintaosaamisen kehittymistä. Yritysten kilpailukykyä edistettiin tuotantoa ja tuotteistamista tehostamalla sekä rahoituksen hallintaa kehittämällä. Teknologian ja osaamisen kehittäminen sekä uusien yritysten tukeminen olivat investointien tukemisen rinnalla tärkeimmät kohteet. Tutkimuksen mukaan käytettyjen tukien tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta voitiin pitää yleisesti ottaen hyvänä. Tukimuodot koettiin myös pääsääntöisesti toimiviksi. Lisäksi tukien toimeenpanoon oltiin kohtuullisen tyytyväisiä. Erityisen tyytyväisiä oltiin viranomaisten toimintaan ja eri-

ten kritiikkiä aiheuttivat tukien myöntämisehdot. Kokonaisu järjestelmän kannalta keskeisiä haasteita jatkossa ovat eri tukimuotojen yhteisvaikutusten saavuttaminen, heterogeenisen yritys pohjan nykyistä parempi huomioon ottaminen sekä tehokkaampi innovaatioiden ja osaamisen hyödyntäminen.

4.2.2.1. Investointituki

Investointituet olivat tutkimuksen mukaan yritysten todellisista investointitarpeista nousevia ja kysyntä vetoisia. Suoraan yrityksille suunnattu rahoitus investointeihin ja yritysten perustamiseen tukee toimivien ja aloittavien yritysten mahdollisuuksia parantaa tuottavuutta ja kilpailukykyään sekä laajentaa liiketoimintaansa tuotannollista pääomaa lisäämällä ja uudistamalla. Investointihankkeiden aikaansaamien vaikutusten osalta korostuivat tuotteiden ja palveluiden laadun kehittäminen, käytetyn teknologian tason ja tuotantomenetelmien kehittäminen, teknologisen osaamisen kehittäminen sekä tuotannon laajentuminen ja uudet tuotteet. Tuetut hankkeet saivat aikaan myös merkittäviä, varsinaisen investointihankkeen ulkopuolisia vaikutuksia, suuria lisäinvestointeja sekä julkisin varoin tuettua kehitystoimintaa. Investointituet ovat myös laajentaneet yritysten tuote- ja palveluvalikoimaa. Investointihankkeiden seurauksena syntyneitä työpaikkoja kyetään arvioimaan haastattelujen mukaan kohtuullisen hyvin. Investointihankkeiden synnyttämien uusien työpaikkojen määrä oli tarkasteltujen, vuosina 2001—2003 tuettujen ja loppuun saatettujen hankkeiden osalta noin 6400, mikä tarkoittaa noin kolmea uutta työpaikkaa hanketta kohden.

Investointitukeen sisältyvät käynnistystuki ja hautomotuki kohdistuvat uusiin yrityksiin. Näitä tukimuotoja kohdistettiin yrityksiin usein samanaikaisesti sekä jossain määrin myös yhdistettynä varsinaiseen investointitukeen. Merkittävässä osassa aloittavia yrityksiä tuella oli olennainen vaikutus yritystoiminnan aloittamiseen ja tuet vaikuttivat jossain määrin myös muun rahoituksen saamiseen. Tuen myöntäminen merkitsi yritysten näkökulmasta myös sitä, että yrittäjyyteen suhtauduttiin positiivisesti, mikä lisäsi motivaatiota toimia yrittäjänä.

4.2.2.2. Pienten ja keski suurten yritysten kehittämistuki

Pk-yritysten kehittämistuki edistää yritysten kilpailukykyä innovaatiotoiminnan, tutkimuksen, tuotekehityksen sekä kaupallistamisen ja kansainvälistymisen avulla. Toteutetut hankkeet olivat yritys lähtöisiä ja vastasivat yritysten kehittämistarpeisiin. Hankkeita toteuttavat yritykset toimivat pääsääntöisesti kehittyvillä ja teknologisesti edistyneillä, korkean tuottavuuden toimialoilla. Tukimuodon osalta kansainvälistyminen oli vahvasti korostunut. Riskeistään huolimatta hanketoiminta oli kokonaisuutena onnistunut hyvin ja tuottanut pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisia tuloksia.

4.2.2.3. Yritysten toimintaympäristötuki

Yritysten toimintaympäristötuki edistää yritysten innovaatioiden ja toimialojen kehittymistä, lisää tietotaitoa yrityksissä ja sen avulla tuotetaan yritysten elinkaaren eri vaiheiden neuvontapalveluja. Toimintaympäristöhankkeet olivat tutkimuksen mukaan yritystukihankkeista yleisimmin sellaisia, joita ei olisi toteutettu lainkaan ilman tukea. Yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeet olivat pääosin julkisen sektorin organisoimia ja toteuttamia. Päätös- ja maksatusvaiheen tietojen mukaan uusia yrityksiä arvioitiin välillisesti syntyvän noin joka toisen hankkeen vaikutuksesta. Yleisimmin hankkeissa arvioitiin syntyneen 1—10 uutta yritystä. Toimintaympäristötuet ovat tukeneet merkittävästi kohdealueiden ja -toimialojen yritysten toimintaedellytysten kehitystä. Lisäksi toimintaympäristötuilla on ollut vaikutuksia toteuttajaorganisaatioiden kehittymiseen.

4.2.2.4. Alue- ja toimialavaikutukset

Alue- ja toimialavaikutukset ovat olleet tavoitteiden mukaisia. Hankkeita on kohdistettu merkittävästi sekä toimialarakenteen uudistamiseen että perinteisesti vahvojen alojen kehittämiseen. Tukien merkitys oli huomattava sekä investointien että kehittämistoimien osalta, varsinkin kun huomioidaan tukien johdosta saatu yksityinen rahoitus. Tukien kohdistamisessa on ollut havaittavissa selkei-

tä eroja TE-keskusten välillä. Kokonaisuudessaan voidaan kuitenkin todeta, että tuet ovat olleet merkittävästi edistämässä kohdealueiden elinkeinoelämän kehitystä.

Tukien alueellisella kohdistumisella on avioinnin tulosten perusteella selkeä vaikutus saavutettuihin tuloksiin. Osana arviointia tehtiin investointitukien ekonometrinen tarkastelu tukien merkityksestä hankkeiden toteuttamisen edellytyksenä. Tulosten perusteella investointituet olivat korkeamman tuen alueilla huomattavasti useammin hankkeiden käynnistämisen edellytys kuin matalamman tuen tai tukialueiden ulkopuolisilla alueilla. Kohdistuminen korkeimman kansallisen tuen alueelle (kehitysalueen tukialue I) lisäsi tuen todennäköisyyttä toimia investointihankkeen edellytyksenä miltei kolminkertaiseksi verrattuna tukialueiden ulkopuoliseen alueeseen. Tämä vaikutus saattoi olla seurausta joko alueen lähtökohdista tai osittain tuen suhteellisesta osuudesta. Tukien vaikutus työllisyyteen suhteessa tuen määrään oli korkein kansallisten tukialueiden ulkopuolisella alueella. Työpaikkoja syntyi suhteellisesti ja absoluuttisesti tarkasteltuna enemmän tukialueiden ulkopuolisilla alueilla kuin korkeimman tuen alueilla. Ilmiötä selittävät todennäköisesti vahvimmin alueiden yrityssektorin yleinen kehitys, yritysten kilpailukyvyn alueelliset erot, toimialaerot sekä rahoituksen kysyntään liittyvät seikat. Toisaalta työllisyyteen liittyviä vaikutuksia tarkasteltaessa on tärkeää ottaa huomioon myös edellä esitetty tuen vaikutus hankkeiden toteuttamiseen.

4.2.3. *Esityksen keskeisten muutosten yritysvaikutukset*

Lakiehdotuksen mukaisesti investointi- ja kehittämishankkeisiin myönnettävän yrityksen kehittämisavustuksen toimialamäärittelyä selkeytetään. Tarkoituksena on, että ainoastaan kalatalous, maatalous, metsätalous sekä maataloustuotteiden jalostus ja markkinointi, viimeksi mainittu liikennekäyttöön tarkoitettun bioetanolin tuotantoon liittyviä investointeja lukuun ottamatta, olisi rajattu pois avustuksen piiristä. Muutos tarkoittaisi sitä, että yrityksen kehittämisavustusta olisi mahdollista myöntää yrityspalveluyritysten ohella nykyistä laajemmin myös muiden palvelualueen yrityksille. Esitettyä muutosta puoltaa se,

että avustusmuotoisen rahoituksen kohteena olevat toimialat on haluttu muun muassa asiakaspalvelun parantamiseksi yhdenmukaistaa mahdollisimman pitkälti Finnvera Oyj:n rahoitusta koskevien toimialasäännösten kanssa.

Voimassa olevaan lakiin sisältyviä tukiohjelmaa ehdotetaan yhtenäistettäväksi siten, että investointituki sekä pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistuki yhdistettäisiin yrityksen kehittämisavustukseksi. Tämä mahdollistaisi sen, että voitaisiin nykyistä joustavammin yhdistää investointeja ja muita kehittämistoimenpiteitä. Yritysten kilpailukyvyn kehittämisen kannalta aineellisten investointien yhteydessä olisi usein tarkoituksena mukaista panostaa myös muuhun kehittämistoimintaan. Vastaavasti esimerkiksi tuotteiden ja tuotannon kehittämishankkeet edellyttävät usein investointien tekemistä. Yritysten kannalta esitetty muutos selkeyttäisi tilannetta myös siten, että niiden ei tarvitsisi jakaa hanketta investointi- ja kehittämishankkeeseen ja hakea niihin erikseen investointi- ja kehittämisavustusta. Muutoksella on tarkoitus saada aikaan kokonaisvaltaisia, yrityksen toimintaa monipuolisesti kehittäviä hankkeita.

Voimassa oleva laki sisältää säännökset maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuesta, jota on voitu myöntää koko maassa maataloustuotteita, kuten lihaa ja I-hatuotteita, maito- ja meijerituotteita sekä vihanneksia ja marjoja jalostavien yritysten investointi- ja kehittämishankkeisiin. Toimialalla on käytetty omaa tukimuotoa, koska se on EU:ssa osa maatalousalaa ja sille myönnettävää tukea sääntelevät EU:n maatalousalan tukea koskevat valtiontukisäännöt. Tukeen on käytetty vain kansallista rahoitusta. Lakiesityksessä ei ole toimialaa koskevaa erillistä avustusohjelmaa, vaan näiden yritysten osalta avustusten myöntäminen siirtyisi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin osalta avustusta voitaisiin kuitenkin myöntää liikennekäyttöön tarkoitettun bioetanolin tuotantoon liittyviin investointeihin lähinnä silloin, kun kyseessä olisi merkittävä teollinen investointi. Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin avustusohjelman siirron arvioidaan selkeyttävän ministeriöiden välistä työnjakoa, mikä on hyödyll-

listä myös avustuksen hakijoiden kannalta.

Nykyisen lain mukaan investointitukea voidaan myöntää kehitysalueella sellaiselle kiinteistöyhtiölle tai kunnalle, joka tarjoaa toimitiloja laissa tarkoitettua yritystoimintaa varten. Vuosina 2001—2005 investointitukea kuntien tai kiinteistöyhtiöiden toimitilahankkeisiin on myönnetty 159 hankkeeseen yhteensä 30,7 miljoonaa euroa. Lakiehdotuksessa esitetään, että kunnalle tai sellaiselle kiinteistöyhtiölle, jossa kunta on omistajana, voitaisiin myöntää yrityksen kehittämisavustusta tilojen rakentamiseen vain silloin, kun toimitiloja tarjotaan pk-yrityksille. Muutoksen perusteena on se, että suurilla yrityksillä on selkeästi paremmat edellytykset rahoittaa toimitilahankkeensa itse kuin pienillä ja keskisuurilla yrityksillä.

Voimassa olevan lain perusteella tehdyistä päätöksistä ei ole valitusoikeutta, lukuun ottamatta tuen takaisinperintää koskevia päätöksiä. Ehdotettuun lakiin esitetään otettavaksi muutoksenhakuoikeus myös avustusten myöntämistä, myöntämättä jättämistä, maksatusta, maksatuksen keskeyttämistä ja lopettamista sekä avustuspäätöksen voimassaolajan pidentämistä koskevaan päätökseen. Lakiesityksen mukaan ensivaiheen muutoksenhaku tapahtuisi tekemällä oikaisuvaatimus päätöksen tehneelle viranomaiselle ja oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muutoksenhakumenettelyn käyttöönotolla arvioidaan olevan avustuksen hakijan oikeusturvan kannalta melko vähäinen merkitys, koska esimerkiksi harkinnanvaraisen avustuksen myöntämistä koskeva päätös perustuu suurelta osin tarkoituksenmukaisuusharkintaan.

Ehdotetussa laissa on tarkoitus selkeyttää takaisinperintää koskevia säännöksiä. Uusien takaisinperintäsäännösten johdosta avustusta hakevien ja saaneiden yritysten olisi nykyistä helpompi arvioida, millainen menettely tai laiminlyönti voi johtaa myönnetyn avustuksen takaisinperintään.

4.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Lakiesityksen mukaisten avustusohjelmien soveltaminen ja täytäntöönpano tapahtuisi

pääosin työvoima- ja elinkeinokeskuksissa. Tältä osin ehdotettu lainsäädäntö ei merkitsisi suurta muutosta vallitsevaan tilanteeseen. Se ei myöskään muuttaisi eri ministeriöiden tai viranomaisten välisiä toimivaltasuhteita tai työnjakoa, lukuun ottamatta nykyisen lain mukaista maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin myönnettävään tukea, joka siirtyisi maa- ja metsätalousministeriön hoidettavaksi.

Avustuksia koskevan toimialamäärittelyn laajentaminen sekä yrityksen kehittämisavustusta koskevien päätösten siirtäminen entistä suuremman määrän työvoima- ja elinkeinokeskusten ratkaistavaksi, aiheuttaa jossain määrin lisätyötä työvoima- ja elinkeinokeskuksissa. Myös avustusten takaisinperinnän siirtäminen suurelta osin työvoima- ja elinkeinokeskusten hoidettavaksi sekä muutoksenhakuoikeuden laajentaminen kaikkiin esitetyn lain nojalla tehtyihin päätöksiin aiheuttaa lisätyötä työvoima- ja elinkeinokeskuksissa. Muutoksenhakuoikeuden laajentaminen aiheuttaa jonkin verran lisätyötä myös oikeusministeriön hallinnonalalla toimiville hallinto-oikeuksille ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Tehtävien siirtäminen kauppa- ja teollisuusministeriöltä työvoima- ja elinkeinokeskuksille on perusteltua, jotta ministeriö pystyisi jatkossa paremmin hoitamaan avustujärjestelmän ohjaukseen ja valvontaan liittyviä tehtäviään.

4.4. Ympäristövaikutukset

EY:n rakennerahasto-ohjelmien laatimisessa ja toimeenpanossa ympäristöön liittyviin näkökohtiin on kiinnitetty huomiota. EY:n säännösten mukaisesti ympäristönäkökohdat otetaan ohjelmissa huomioon läpäisyperiaatteella. Tämä tarkoittaa sitä, että myös yrityshankkeissa ympäristövaikutukset tulee erikseen huomioida.

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole suoranaista vaikutusta siihen, miten ympäristöön liittyvät näkökohdat otetaan huomioon yritysten kehittämishankkeissa. Tarkoitus on alemmanasteisessa säännöstössä ja hallinnon sisäisissä ohjeissa kiinnittää huomiota tuettavaksi esitettyjen hankkeiden ympäristövaikutuksiin ja siinä tarkoituksessa katsoa hankkeen myönteinen ympäristövaikutus hanketta puolta-vaksi seikaksi.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja aineisto

Esityksen valmistelu on tapahtunut kauppa- ja teollisuusministeriössä virkatyönä.

Valmistelussa on käytetty hyväksi muun muassa kauppa- ja teollisuusministeriön Jyväskylän yliopistolla teettämää yritystoiminnan tukemisesta annetun lain arviointitutkimusta. Tutkimuksen tuloksia on käsitelty edellä kohdassa 4.2.2.

Keskeisiä lakiuudistukseen liittyviä näkökohtia sekä niiden vaikutuksia yrityksiin on käsitelty elinkeinoelämän järjestöjen ja keskeisten sidosryhmien (Elinkeinoelämän keskusliitto ry., Keskuskauppakamari, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry., Suomen Yrittäjät ry., Kuntaliitto ry. ja Elin-
tarviketeollisuusliitto ry.) kanssa järjestetyissä kuulemistilaisuuksissa vuoden 2006 alussa. Edellä mainituilta järjestöiltä on myös pyydetty ja saatu kirjalliset kommentit keskeisistä lain uudistamishdotuksista. Keskeiset uudistamishdotukset olivat muun muassa investointituen ja kehittämistuen yhdistäminen, aloittavien yritysten nykyistä parempi huomioiminen, muutoksenhakuoikeus, takaisinperintäsäännökset, rahoitettavat toimialat, kuntien toimitilahankkeet, suurten yritysten sekä elintarviketeollisuuden tukeminen. Järjestöt ja sidosryhmät pitivät edellä mainittuihin asioihin liittyviä lain uudistamishdotuksia pääsääntöisesti myönteisinä. Järjestöiltä ja muilta sidosryhmiltä saatiin positiivista palautetta myös valmistelun avoimuudesta.

Lakiesitystä on käsitelty myös yritystuki-neuvottelukunnassa, EY:n tavoite 1—2-ohjelmien sidosryhmätilaisuudessa sekä useissa kehittämistilaisuuksissa TE-keskusten kanssa.

5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lakiesityksestä on pyydetty ja saatu lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, työministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriön teknologiaosastolta, Suomen Kuntaliitto ry:ltä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:ltä, Maa- ja

metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, SAK ry:ltä, Akava ry:ltä, Keskuskauppakamarilta, Suomen Yrittäjät ry:ltä, työvoima- ja elinkeinokeskuksilta (kaikki työvoima- ja elinkeinokeskukset eivät ole antaneet lausuntoa), Finnvera Oyj:ltä sekä Teknologian kehittämiskeskukselta. Lisäksi lausunnot pyydettiin STTK ry:ltä ja Finpro ry:ltä. Ehdotuksesta lausuntokierroksella saatu palaute oli pääosin myönteistä. Saatu palaute on pyritty ottamaan huomioon.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Sisäasiainministeriössä on valmisteltu hallituksen esitystä rakennerahastolaiksi, jossa säädettäisiin rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista. Lain olisi tarkoitus tulla voimaan rakennerahastojen uuden ohjelmakauden alkaessa vuoden 2007 alussa ja se korvaisi voimassa olevan rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista annetun lain (1353/1999). Lain säännöksiä noudatettaisiin rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanossa sekä EY:n rakennerahastovarojen että kansallisten varojen osalta. Rakennerahastolaki olisi toissijainen suhteessa kunkin hallinnonalan erityissäätelyyn. Tarkoituksena kuitenkin olisi, että rakennerahastovarojen hallinnoinnista säädettäisiin yksinomaan rakennerahastolaissa.

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu esitys laiksi maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista sekä esitys laiksi luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista, joiden tarkoitus on osin korvata maaseutuelinkeinojen rahoituslaki (329/1999) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Lisäksi 29.6.2006 on annettu laki maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista (532/2006), jossa säädetään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan maaseudun kehittämisohjelmien hallinnon toteuttamisesta.

Laki maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista sisältäisi säännökset muun muassa sellaisten maaseudun alle 10 henkilöä työllistävien mikroyritysten tukemisesta, joilla ei ole varsinaista kytkentää maatilatalouteen. Lakia sovellettaisiin maaseudun kehittämiseen myönnettäviin tukiin, joita rahoite-

taan EY:n ja vastaavista kansallisista varoista tai kokonaan kansallisista varoista. Niissä maaseudun kehittämistä koskevissa toimenpiteissä, jotka rahoitettaisiin EY:n ja vastaavista kansallisista varoista, noudatettaisiin Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tuesta maaseudun kehittämiseen annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1698/2005 sekä neuvoston asetusta (EY) N:o 1290/2005 yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta. Maaseudun kehittämistä koskeva neuvoston asetus sekä Euroopan aluekehitysrahastosta annettu parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1080/2006 edellyttävät eri rahastoista osarahoitettavien toimien tarkoituksenmukaista yhteensovittamista ja täydentävyyttä, mikä osaltaan lisää kauppaa- ja teollisuusministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksissa osastojen välisen yhteistyön tarvetta.

Tämän lakiehdotuksen ja maa- ja metsätalousministeriön yritystukia koskevien säädösten keskinäinen työnjako tulisi muuttumaan siltä osin, että tällä hetkellä osana yritystoiminnan tukemisesta annetun lain mukaista tukijärjestelmää oleva maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukiohjelma tulisi osaksi maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain mukaista järjestelmää ja siirtyisi rahoitettavaksi maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta. Maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin osalta avustusta voitaisiin kuitenkin ehdotetun valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettavan lain nojalla myöntää liikennekäyttöön tarkoitetun bioetanolin tuotantoon liittyviin investointeihin lähinnä silloin, kun kyseessä olisi merkittävä teollinen investointi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä määriteltäisiin lain tarkoitus ja lain mukaiset keinot tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi pykälässä säädettäisiin avustusten suuntaamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan lain tarkoituksena on edistää taloudellista kasvua, työllisyyttä sekä muita elinkeinopoliittisia tavoitteita. Työllisyyden ja taloudellisen kasvun edistämisen lisäksi muita elinkeinopoliittisia tavoitteita ovat muun muassa elinkeinorakenteen monipuolistaminen, eri alueiden tasapainoisen kehityksen turvaaminen, tuottavuuden kohentaminen erityisesti palvelu-aloilla sekä liiketoiminnan osaamisen kehittäminen ja liiketoiminnan uudistaminen. Lain tavoitteiden toteuttamiseksi myönnettäisiin avustuksia erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kasvua, kehittämistä ja perustamista edistäviin hankkeisiin. Pienen ja keskisuuren yrityksen määritelmistä säädettäisiin 4 §:ssä. Myös suurten yritysten tukeminen olisi eräissä tapauksissa mahdollista, mutta pääpaino olisi pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Avustuksen saaja voisi erityistapauksessa, kuten esimerkiksi raja-alueyhteistyöhankkeessa, olla muu kuin Suomessa toimiva yhteisö, jos rahoitettava hanke edistäisi suomalaisten, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten, kasvua, kehittämistä ja perustamista. Edellytyksenä kuitenkin olisi, että edellä mainitun yhteisön tulisi olla rekisteröity Suomessa.

Pykälän 2 momentin mukaan kilpailunäkökohdat otettaisiin huomioon lain mukaisia avustuksia myönnettäessä, jotta avustuksilla ei vaarannettaisi olemassa olevien kilpailukykyisten yritysten toimintaedellytyksiä. Kilpailunäkökohtien huomioon ottamisella tarkoitettaisiin sitä, että avustusten myöntämisen yleisenä edellytyksenä olisi, ettei avustusten voitaisi arvioida aiheuttavan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia. Kilpai-

lunäkökohtien huomioon ottamisen osalta laissa viitattaisiin valtionavustuslain 7 §:n 1 momentin 4 kohtaan. Koska tämän lain mukaisten avustusten olisi tarkoitus olla Euroopan yhteisön rakennerahastojen, lähinnä Euroopan aluekehitysrahaston, kautta tulevan rahoituksen merkittävä julkisen vastinrahoituksen muoto, on lain tarkoituksen kannalta tärkeää, että avustusten myöntämisessä otettaisiin huomioon sekä Euroopan yhteisön että kansalliset alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet. Näitä tavoitteita ovat muun muassa alueiden välisten kehityserojen tasaaminen sekä alueiden tasapainoisen kehittämisen edistäminen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin avustusten suuntaamisesta. Avustuksia suunnattaisiin korkeatasoisiin, yritystoimintaa edistäviin hankkeisiin, tavoitteena yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyyn parantaminen. Momentin sisältö vastaisi nykyistä, yritystoiminnan tukemisesta annettua lakia (1068/2000).

2 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Lakia sovellettaisiin myönnettäessä yrityksen kehittämisavustusta sekä yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta. Nykyisessä laissa erillisinä olevat rahoitusmuodot, investointituki sekä pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistuki ehdotetaan yhdistettäväksi yhdeksi avustusmuodoksi eli yrityksen kehittämisavustukseksi, josta säädettäisiin tarkemmin lain 6—11 §:ssä. Lisäksi nykyisessä laissa oleva tuki yritysten toimintaympäristön parantamiseen esitetään muutettavaksi yritysten toimintaympäristön kehittämisavustukseksi, josta säädettäisiin tarkemmin lain 12—15 §:ssä. Oman pääoman ehtoista rahoitusta, jota on voitu myöntää osana toimintaympäristötukea nykyisen lain nojalla, ei olisi mahdollista myöntää enää esitetyn lain perusteella. Rahoitus pääomasijoitusrahastoihin myönnettäisiin avustuksena niin sanotuille välittäjäorganisaatioille eli esimerkiksi Veraventure Oy:lle tai Teollisuussijoitus Oy:lle sijoituksen tekemiseksi pääomasijoitusrahastoon. Tarkemmin pääomasijoitushankkeiden tukemisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lain

soveltamisalasta suhteessa valtionavustuslakiin, jota valtionaputoiminnan yleislakina on sovellettava valtionavustuksiin, jollei muussa laissa toisin säädetä. Yritystoiminnan kehittämiseksi myönnettävien avustusten erityispiirteiden johdosta on tarpeen säätää avustuksen käytöstä, valvonnasta, tarkastusoikeudesta, tietojen saannista ja luovuttamisesta, asiakirjojen säilyttämisestä ja takaisinperinnästä valtionavustuslaista jossain määrin poikkeavasti. Valtionavustuslaista poikkeavat säännökset sisältyvät tämän lain neljänteen ja viidenteen lukuun. Maksatuksen keskeyttämiseen ja avustuksen takaisinperintään on kuitenkin tarkoituksenmukaista soveltaa valtionavustuslain asianomaisia säännöksiä maksatuksen keskeyttämisen, avustuksen palauttamisen, takaisinperinnän, koron, viivästyskoron, yhteisvastuullisuuden, vanhenemisen ja kuittauksen osalta, mitä valtionavustuslain kyseisissä pykälissä on säädetty. Näiltä osin momenttiin sisältyy suora säädösviittaus kyseisiin pykäliin. Muissa kuin edellä mainituissa yhteyksissä valtionavustuslakia sovellettaisiin tämän lain mukaisiin avustuksiin.

3 §. Määräraha. Pykälässä säädettäisiin siitä, että valtion talousarvioon otetaan sekä myöntämisvaltuus kunakin vuonna tapahtuvaa avustusten myöntämistä varten että määräraha myönnettyjen avustusten maksamista varten. Koska myönnettyt avustukset tulevat maksuun viiveellä hankkeiden toteutumisen mukaan, maksamismääräraha ja myöntämisvaltuus ovat erisuuruisia. Koska Euroopan yhteisön rakennerahastojen, lähinnä Euroopan aluekehitysrahaston, kautta tulevien varojen olisi tarkoitus olla osarahoituksena suuressa osassa tämän lain mukaisia toimenpiteitä, säädettäisiin pykälässä myös siitä, että lain mukaisessa rahoituksessa voitaisiin käyttää rakennerahastovaroja. Rakennerahastojen varoihin sovellettaisiin myös tämän lain säännöksiä, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu. Pykälän sisältö vastaisi voimassa olevaa lakia.

4 §. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin lain kannalta keskeisistä määritelmistä, joita ovat pienen ja keskisuuren yrityksen, pienen yrityksen sekä suuren yrityksen määritelmä, aineellisten ja aineettomien investointien sekä investoinnin määritelmä ja käsitteen muut kehittämistoimenpiteet määritelmä. Määri-

telmiä koskeva pykälä olisi uusi.

Pienen ja keskisuuren yrityksen, pienen yrityksen sekä suuren yrityksen määritelmät pohjautuisivat Euroopan yhteisöjen komission suosituksen mukaiseen yrityskokomääritelmään, kuten tälläkin hetkellä. Voimassa oleva komission suositus on 6 päivänä toukokuuta 2003 annettu komission suositus 2003/361/EY mikroyritysten sekä pienten ja keskisuuren yritysten määritelmästä. Euroopan yhteisöjen komission suosituksen 1 artiklaan sisältyy myös käsitteen yritys määritelmä. Tämän määritelmän mukaan yrityksiksi katsotaan niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta kaikki yksiköt, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa.

Aineellisen investoinnin, aineettoman investoinnin, investoinnin ja muiden kehittämistoimenpiteiden määritelmät liittyvät ehdotetun lain mukaisen yrityksen kehittämisavustuksen myöntämiseen. Lisäksi investoinnin määritelmää tarvitaan erityisesti ehdotetun lain 5 luvun mukaisissa avustuksen takaisinperintätapauksissa. Aineellisen ja aineettoman investoinnin määritelmät perustuvat EU:n alueellisia valtioneuvostokäytäntöjä koskevien suuntaviivojen (2006/C 54/08) sekä komission asetuksen (EY) N:o 70/2001, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettyyn valtioneuvoston mukaisiin määritelmiin. Aineellisen investoinnin käsitteeseen on ehdotetussa määritelmässä lisäksi sisällytetty koneiden ja laitteiden pitkäaikainen vuo kraaminen.

5 §. Viranomaiset. Pykälän mukaan lain mukaisia asioita käsittelevät kauppa- ja teollisuusministeriö sekä työvoima- ja elinkeinokeskus et. Pykälän sisältö vastaisi voimassa olevaa lakia.

2 luku. Avustusmuodot

Yrityksen kehittämisavustus

6 §. Avustuksen saajat. Pykälässä säädettäisiin siitä, kenelle yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää. Pykälän 1 momentin mukaan avustusta voitaisiin myöntää vain pienille ja keskisuurille yrityksille, jollei jäljempänä toisin säädettäisi. Jäljempänä 9 ja 10 §:ssä säädettäisiin tapauksista, jol-

loin kunta ja suuri yritys voisivat olla avustuksen saajina.

Pykälän 1 momentin mukainen peruslähtökohta, jonka mukaan avustusta myönnetään pääsääntöisesti pienille ja keskisuurille yrityksille vastaa voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin ne toimialat, joille yrityksen kehittämisavustusta ei voida myöntää. Kalatalouden ja maatalouden osalta rajaus säilyisi nykyisen lain mukaisena, eli näille toimialoille ei edelleenkään voitaisi myöntää avustusta. Tämä tarkoittaisi sitä, että varsinaisen peltoviljelyn ja karjatalouden lisäksi myös erityismaatalouteen kuuluvien toimialojen, kuten kasvihuonetuotannon, puutarha- ja taimitarhaviiljelyn sekä turkistarhauksen rahoitus säilyisi nykyiseen tapaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla. Maataloudella tarkoitetaan peltoviljelyä, karjataloutta tai muuta tuotantoeläinten pitoa, kasvihuonetuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviiljelyä, turkistarhausta, hevostaloutta, porotaloutta, mehiläistaloutta, ammattimaista metsästäystä, marjastusta tai sienestystä taikka Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa.

Myös metsätalouden osalta rajaus säilyisi asiallisesti nykyisen lain mukaisena, koska metsätalouden voi katsoa sisältyvän voimassa olevassa laissa maatalouden käsitteeseen, eikä metsän kasvatukseen ja vastaaviin toimenpiteisiin ole myönnetty tukia voimassa olevan lain perusteella. Metsätaloudella tarkoitetaan tässä yhteydessä alkutuotantona harjoitettavaa metsän hoitoa ja puuston kasvatusta, mutta ei esimerkiksi puun tai muiden metsävarojen jalostamista erilaisiin käyttötarkoituksiin. Näin määriteltyyn metsätalouteen ei ole myönnetty tukia voimassa olevan lain perusteella.

Kalataloudella tarkoitetaan tässä yhteydessä veden elollisten luonnonvarojen hyödyntämistä ja vesiviljelyä sekä kalastustuotteiden tuotantoa, jalostusta ja kaupan pitämistä.

Uutena poissulkevana rajauksena pykälän 2 momentissa olisi maataloustuotteiden jalostus ja markkinointi, joiden rahoitus olisi tarkoitus siirtyä maa- ja metsätalousministeriön tukijärjestelmän piiriin. Maataloustuotteiden jalostuksella ja markkinoinnilla tarkoitetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen maataloustuotteiden

sellaista lajittelua, pakkaamista, säilyttämistä, jalostamista tai muuta käsittelyä, jonka jälkeen tuote on edelleen maataloustuote. Ehdotuksen mukaan avustusta voitaisiin kuitenkin myöntää liikennekäyttöön tarkoitettun bioetanolin tuotantoon silloin, kun kyseessä on 8 §:n 1 kohdan mukainen investointi. Tarkoituksena olisi, että yrityksen kehittämisavustusta myönnettäisiin näihin investointeihin lähinnä silloin, kun kyseessä olisi merkittävä teollinen investointi. Pienemmät bioetanolin tuotantoon liittyvät hankkeet pyrittäisiin rahoittamaan maa- ja metsätalousministeriön tukijärjestelmän avulla.

Pykälän 3 momentin mukaisesti avustusten myöntämisessä olisi lisäksi otettava huomioon Euroopan yhteisön säädöksiin perustuvat toimialakohtaiset rajoitukset, jotka koskevat mm. terästeollisuutta, synteettikuituteollisuutta, liikennettä, moottoriajoneuvoteollisuutta ja laivanrakennusta. Tämä lähtökohta vastaa voimassa olevia säännöksiä.

7 §. Avustuksen myöntämisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin yrityksen kehittämisavustuksen myöntämisen edellytyksistä. Yhdistettäessä voimassa olevassa laissa erillisinä tukimuotoina olevat investointituki ja pk-yritysten kehittämistuki yrityksen kehittämisavustukseksi myös avustuksen myöntämisedellytykset yhdenmukaistettaisiin. Asiasisällöltään ehdotettu säännös vastaisi varsin pitkälle voimassa olevaa sääntelyä. Avustuksen myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin nykyiseen tapaan tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 1 momentin mukaan avustusta voitaisiin myöntää yrityksen pitkän aikavälin kilpailukykyä parantaviin hankkeisiin, kun yritys aloittaa toimintansa taikka laajentaa tai kehittää sitä. Verrattuna voimassa olevaan investointitukea koskevaan säännökseen, ehdotetaan käyttöomaisuuden uudistaminen jätettäväksi pois myöntämisedellytysten joukosta, koska sen voidaan katsoa sisältyvän muihin avustuksen myöntämisedellytyksiin ja koska lain tavoitteiden kannalta on perustellumpaa korostaa toiminnan laajentamista ja kehittämistä avustuksen myöntämisen edellytyksenä.

Voimassa olevan lain 7 §:ään sisältyvä investointitukea koskeva työpaikkojen, tuotannon jalostusarvon tai palvelusten määrällisen kasvun vaatimus ehdotetaan nykymuodos-

saan jätettäväksi pois uudesta laista. Lakiehdotuksen tavoitteena olisikin korostaa yritystoiminnan määrällisen kasvutavoitteen ohella myös laadullista ja osaamiseen liittyvää kehitystä avustuksen myöntämisen edellytyksenä.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan avustuksen kohteena olevan hankkeen tulee olla yrityksen toiminnan kehittämisen kannalta merkittävä. Tästä johtuen esimerkiksi yritysten korvausinvestointeja ei edelleenkään olisi mahdollista rahoittaa.

Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin, että yrityksellä, jolle avustusta myönnetään, tulee arvioida olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Voimassa olevassa laissa toiminnan kannattavuusvaatimuksesta on tässä muodossa säädetty vain investointituen kohdalla. Selkeyden vuoksi vaatimus tulisi ehdotetulla tavalla laajentaa koskemaan yrityksen kehittämisavustusta kokonaisuudessaan.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös, että myönnettävällä avustuksella tulee arvioida olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen. Tällä hetkellä avustuksen vaikuttavuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella yritystoiminnan tukemisesta (1200/2000). Voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen mukaan myönnettävältä avustukselta edellytettävä vaikuttavuus tarkoittaa sitä, että hanketta joko ei toteutettaisi lainkaan ilman myönnettävää avustusta tai avustus mahdollistaa hankkeen toteuttamisen nopeammassa aikataulussa, laadullisesti korkeatasoisempana tai laajempaan. Vastaava säännös olisi tarkoitus sisällyttää uuden lain nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen, mutta uudistus nykyiseen verrattuna olisi se, että avustuksen vaikuttavuuden arvioinnin peruslähtökohta nostettaisiin lain tasolle. Tällä korostettaisiin vaikuttavuuden arvioinnin merkitystä avustusohjelmaa toteutettaessa.

Yrityksen kehittämisavustusta voitaisiin pykälän 3 momentin nojalla myöntää myös yritysten yhteishankkeisiin. Yritysten yhteishankkeen merkittävyyttä voitaisiin tarkastella hankkeen kokonaismerkityksen kannalta, mikä mahdollistaisi kokonaisvaikutukseltaan merkittävän hankkeen rahoittamisen silloinkin, jos joidenkin mukana olevien yritysten osalta erikseen tarkasteltuna hanke olisi merkitykseltään vähäinen. Tämä vastaisi sitä, mi-

tä asiasta on tälläkin hetkellä säädetty.

8 §. Rahoitettava toiminta. Pykälässä säädettäisiin siitä, mihin toimintaan yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää. Voimassa olevassa laissa avustuksen piiriin hyväksyttävä toiminta on määritelty erikseen toisaalta investointituen ja siihen sisältyvän käynnistystuen sekä hautomoyritysten tuen yhteydessä ja toisaalta pk-yritysten kehittämistuen yhteydessä. Ehdotettavassa uudessa avustusmuodossa, yrityksen kehittämisavustuksessa, rahoitettavat toimenpiteet esitettäisiin keskitetysti lain 8 §:ssä.

Toiminnan yrityslähtöisyyttä ja joustavuutta on tarkoitus parantaa siten, että yksittäinen avustuspäätös voisi sisältää sekä aineellisia ja aineettomia investointeja että muita kehittämistoimenpiteitä, kun nykyisessä järjestelmässä esimerkiksi investointeihin ja kehittämistoimenpiteisiin myönnettävä avustus on edellyttänyt erillisiä haku- ja päätösprosesseja ja siten lisännyt järjestelmän jäykkyyttä ja työ määrää prosessin eri vaiheissa.

Pykälässä esitettäisiin pääkohdittain se toiminta, johon avustusta voitaisiin myöntää. Tässä jaottelussa ensimmäinen (1) kohta vastaa voimassa olevan lain mukaista investointitukea, toinen (2) kohta vastaa voimassa olevan lain mukaista pk-yritysten kehittämistukea ja kolmas (3) kohta vastaa, jäljempänä tämän pykälän perusteluissa esitettävällä tavalla laajennettuna, voimassa olevan lain mukaiseen investointitukeen erillisinä osina sisältyviä käynnistystukea ja yrityshautomossa toimivien yritysten niin sanottua hautomotukea. Kolmannen kohdan mukaista avustusta olisi nykyisten käynnistys- ja hautomotukien tapaan mahdollista myöntää vain pienille yrityksille.

Tarkemmin avustuksen piiriin hyväksyttävistä toimenpiteistä ja niihin sisältyvistä hyväksyttävistä menoista säädettäisiin nykyiseen tapaan valtioneuvoston asetuksella. Avustuksen piiriin hyväksyttävä toiminta säilyisi toiminnan sisällön osalta suurelta osin voimassa olevan lain mukaisena.

Sisällöllinen muutos voimassa olevaan lakiin olisi se, että myös aineettomat investoinnit tuotaisiin nykyistä selkeämmin esille avustuksen kohteina aineellisten investointien ohella. Tällöin avustusta olisi mahdollista myöntää aineellisten kone-, laite- ja rakennusinvestointien ohella myös yrityksen toi-

minnan kehittämisen kannalta tarpeellisten aineettomien hyödykkeiden hankintaan, kuten teknologian siirtoon liittyvien patenttioikeuksien, valmistusoikeuksien, käyttöilupien, tietotaidon tai patentoimattoman teknisen tietämyksen hankintaan.

Avustusta olisi mahdollista myöntää pienille yrityksille myös uusien työpaikkojen aiheuttamien palkkamenojen perusteella siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäisiin. Verrattuna voimassa olevan lain mukaiseen uusien työpaikkojen perusteella myönnettävään käynnistystukeen, avustuksen käyttömahdollisuutta ehdotetaan tältä osin uudessa laissa laajennettavaksi siten, että avustusta olisi mahdollista myöntää myös yrityksen laajentumisvaiheessa, kun se tällä hetkellä on rajattu ainoastaan yrityksen aloittamisvaiheeseen. Tällä uudistuksella olisi tarkoitus osaltaan tukea yrityksen kehitystä aloitusvaiheen jälkeisessä kasvuvaiheessa ja madaltaa kynnystä uusien työntekijöiden palkkaamiseen.

Pienille yrityshautomossa toimiville yrityksille toimitila- ja laitevuokrien sekä toimisto- ja asiantuntijapalvelujen käytön perusteella myönnettävästä ns. hautomoyritysten tuesta ei enää säädettäisi erikseen. Näitä menoja olisi kuitenkin edelleen mahdollista rahoittaa 8 §:n kolmannen (3) kohdan perusteella, jonka mukainen rahoitus samalla laajenisi kattamaan hautomoyritysten menojen ohella myös muiden pienten yritysten kiinteästi toiminnan aloittamiseen ja laajentamiseen liittyviä menoja. Näistä avustuksen piiriin hyväksyttävistä menoista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

9 §. Avustuksen myöntäminen kunnalle. Ehdotetun pykälän mukaisesti yrityksen kehittämistävustusta voitaisiin myöntää alueiden kehittämislain (602/2002) 38 §:ssä tarkoitulla kehitysalueella myös kunnille tai kiinteistöyhtiöille, joissa kunta on omistajana, hankkeisiin, joissa rakennetaan toimitiloja pienille ja keskisuurille yrityksille. Tältä osin muutos nykyiseen lakiin olisi se, että avustusta ei voitaisi enää myöntää toimitilojen rakentamiseen suurille yrityksille. Mahdollisuus avustaa kuntien toimitilarakentamista suurten yritysten käyttöön ehdotetaan poistettavaksi sen takia, että suurilla yrityksillä on usein pieniä ja keskisuuria yrityksiä merkittävästi suuremmat taloudelliset resurssit, jo-

ten avustuksen myöntämisen ei voida katsoa näissä tapauksissa olevan tarkoituksenmukaista. Voimassa olevan lain perusteella kunnille on myönnetty tukea suurten yritysten toimitilarakentamiseen vain harvoin, joten kyse ei olisi merkittävästä muutoksesta lain soveltamisessa nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

10 §. Avustuksen myöntäminen suurelle yritykselle. Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin yrityksen kehittämisavustusta on mahdollista myöntää suurelle yritykselle ja siten poiketa 6 §:n pääsäännöstä, jonka mukaan yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää vain pienille ja keskisuurille yrityksille.

Pykälän ensimmäisen kohdan mukaisesti alueiden kehittämislain 38 §:n mukaisella kehitysalueella voitaisiin suurelle yritykselle myöntää yrityksen kehittämisavustusta investointeihin, eli lähinnä koneiden, laitteiden, rakennusten ja maa-alueiden hankintaan. Vaikka avustuksen myöntämisen painopiste on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, kehitysalueiden erityistarpeita varten on perusteltua edelleen säilyttää mahdollisuus myöntää avustusta näillä alueilla myös suurten yritysten investointeihin. Avustuksen myöntäminen suurelle yritykselle on perusteltua lähinnä investointihankkeissa, joilla on vaikutusta myös pienten ja keskisuurten yritysten toimintaan esimerkiksi verkottumisen, alihankinnan tai teknologian siirron kautta, ja jotka ovat merkittäviä alueen työllisyyden tai muun kehittämisen kannalta. Tältä osin pykälä vastaisi voimassa olevaa lakia sekä sen perusteella annettujen määräysten ja ohjeiden mukaista käytäntöä.

Pykälän toisen kohdan mukaisesti ehdotetaan, että suuri yritys voisi olla yrityksen kehittämistävustuksen kohteena myös sellaisissa 8 §:n toisen (2) kohdan mukaisissa muissa kehittämistoimenpiteissä, joiden toteuttamiseen osallistuu suuren yrityksen ohella myös pieniä tai keskisuuria yrityksiä. Käytännössä tulisivat kyseeseen lähinnä liiketoimintaosaamista, kansainvälistymistä tai tuotekehitystä koskevat yritysten yhteishankkeet, joihin osallistuu myös suuri yritys esimerkiksi alihankinnan tilaajana tai verkoston niin sanottuna veturiyrityksenä. Tällöin voisi olla perusteltua kohdentaa avustusta pk-yritysten ohella myös suurelle yritykselle yritysten välisen yhteistyön ja verkottumisen lisäämisek-

si. Tältä osin lakiehdotus merkitsisi laajenusta nykytilanteeseen, koska voimassa olevan lain mukaista pienten ja keskisuurten yritysten kehittämistukea on mahdollista myöntää ainoastaan pienille ja keskisuurille yrityksille, eikä suuri yritys voi yhteishankkeen osapuolenakaan olla tuen kohteena.

11 §. Tarkemmat säännökset. Pykälässä todettaisiin ne asiat, joista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin yrityksen kehittämisavustuksen piiriin hyväksyttävistä 8 §:n 1-3 kohtien mukaisten toimenpiteiden sisältämistä menoista, näihin menoihin liittyvistä tukitasoista, yrityksen kehittämisavustuksen ja muiden siihen rinnastettavien valtiontukien yhteenlasketuista enimmäismääristä, sekä muista tärkeimmistä avustuksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvistä perusteista. Näistä seikoista säädetään tälläkin hetkellä suurelta osin valtioneuvoston asetuksella.

Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus

12 §. Avustuksen saajat. Pykälässä säädettäisiin siitä, kenelle yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta voitaisiin myöntää. Avustusta voitaisiin myöntää voittoa tavoittelemattomille julkisille ja yksityisille yhteisöille sekä säätiöille hankkeisiin, joiden tarkoituksena on yritysten toimintaympäristön tai yritystoiminnan kehittämisedellytysten parantaminen. Julkisella yhteisöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä muun muassa kuntia, kuntayhtymiä, yliopistoja ja ammattikorkeakouluja. Yksityisellä yhteisöllä tarkoitetaan tässä muun muassa yhdistyksiä, yrityksiä ja osuuskuntia.

Voimassa olevaan lakiin verrattuna muutos olisi siinä, että yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta ei enää voitaisi myöntää luonnollisille henkilöille. Luonnolliset henkilöt on esitetty poistettavaksi avustuksen saajien joukosta, koska nykyisen lain voimassaoloaikana tällaisia hankkeita ei ole ollut, eikä tällaisille hankkeille arvioida olevan tarvetta jatkossakaan. Muutos nykyiseen lakiin olisi myös lakitasolle tuotu edellytys siitä, että sekä yksityisten että julkisten yhteisöjen tulisi olla voittoa tavoittelemattomia. Nykyisin sisällöltään vastaavan tyyppinen säännös on

valtioneuvoston asetuksessa yritystoiminnan tukemisesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin avustuksen saajista.

13 §. Avustuksen myöntämisen edellytykset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että toimintaympäristöhankkeella edistetään alueen pienten ja keskisuurten yritysten perustamista, laajentamista tai kehittämistä. Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksella on tarkoitus edistää ja luoda edellytyksiä yritystoiminnan uudistumiselle, kehittymiselle ja kasvulle. Momentin sisältö vastaa varsin pitkälle voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että myönnettävällä avustuksella tulee arvioida olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen. Avustuksella tulee siten aina arvioida olevan merkittävä vaikutus siihen, että hanke ylipäätään toteutetaan tai se toteutetaan laajempaan, korkeatasoisempaan tai nopeammin kuin ilman avustusta. Tätä koskeva säädös on nykyisin valtioneuvoston asetuksessa. Muutoksella korostettaisiin vaikutavuuden arvioinnin merkitystä avustusohjelmaa toteutettaessa.

14 §. Rahoitettava toiminta. Pykälässä säädettäisiin, minkälaisiin toimenpiteisiin yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta voitaisiin myöntää. Verrattuna nykyiseen lakiin avustuksen käyttöaluetta olisi tarkoitus laajentaa ja mahdollistaa avustuksen nykyistä joustavampi käyttö pk-yritysten toimintaympäristöä ja kehittämistä edistäviin tarkoituksiin. Avustusta voidaan nykyisen lain mukaisesti myöntää yritysten tarvitsemien palvelujen kehittämiseen sekä yritysten yhteistyön edistämiseen. Ehdotuksen mukaan avustusta voitaisiin kuitenkin nykyisestä poiketen myöntää myös yritystoiminnan kannalta tarpeellisiin selvityksiin sekä muihin yritysten toimintaympäristöä ja kehittämisedellytyksiä parantaviin toimenpiteisiin. Pykälässä ei nykyisen lain tapaan olisi enää erikseen todettu, että avustusta voitaisiin myöntää myös alueiden väliset rajat ylittäviin elinkeinopoliittisiin hankkeisiin silloin, kun hankkeet edistävät alueen elinkeinopoliittisia tavoitteita tai pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymistä. Tällaisten hankkeiden tukeminen olisi uuden lain nojalla edelleen mahdollista, mutta asian toteuttamista laissa ei ole katsottu taroituksenmukaiseksi, vaan avustuksen tar-

kemmasta suuntaamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta olisi edelleen mahdollista myöntää myös pääomasijoitustoimintaan. Avustusta ei kuitenkaan enää kohdistettaisi oman pääoman ehtoisesti alueelliseen pääomasijoitusrahastoon, vaan rahoitus myönnettäisiin avustuksena pääomasijoitushankkeen välittäjäorganisaatiolle eli esimerkiksi Veraventure Oy:lle tai Teollisuussijoitus Oy:lle sijoituksen tekemiseksi rahastoon. Koska avustus myönnettäisiin nyt samaan tapaan avustuksena kuin muissakin toimintaympäristöhankkeissa ei laissa enää olisi tarpeen erikseen mainita avustuksen myöntämisestä pääomasijoitushankkeisiin, vaan avustuksen myöntämisperiaatteista pääomasijoitushankkeisiin säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

15 §. Tarkemmat säännökset. Pykälässä todettaisiin ne asiat, joista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksen piiriin hyväksyttävistä, 14 §:n mukaisen toimenpiteiden sisältämistä menoista, näihin menoihin liittyvistä tukitasoista sekä muista avustuksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvistä perusteista. Näistä seikoista säädetään nykyisin suurelta osin valtioneuvoston asetuksella.

3 luku. Avustuksen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen

16 §. Avustuksen hakeminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi avustuksen hakemisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan avustusta haetaan kirjallisesti ennen hankkeen aloittamista työvoima- ja elinkeinokeskukselta. Vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttäisi myös työvoima- ja elinkeinokeskukselle toimitettu sähköinen hakemusasiakirja. Kyseessä ei olisi asiallinen muutos nykytilanteeseen verrattuna, koska voimassaolevassa laissa säädetään tukihakemuksen toimittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

Avustuksen hakijan tulee ehdotetun 1 momentin mukaan hakea avustusta ennen hankkeen aloittamista. Tällä vaatimuksella pyritään nykytilanteen mukaisesti välttämään

avustuksen myöntämistä sellaiseen hankkeeseen, jonka toteuttamiseen avustuksen myöntämisellä ei ole merkitystä. Hankkeen aloittamisajankohta olisi tarkoituksenmukaista määritellä molempien avustusmuotojen osalta valtioneuvoston asetuksella.

17 §. Avustuspäätös. Pykälän mukaan hakemuksen käsitelisi ja avustusta koskevan päätöksen tekisi joko toimivaltainen työvoima- ja elinkeinokeskus tai kauppa- ja teollisuusministeriö.

Pykälän 1 momentin mukaan avustuksesta päättää työvoima- ja elinkeinokeskus. Päätöksen tekee se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka alueella avustettava hanke pääosin toteutetaan.

Momentissa säädettäisiin myös siitä, että kauppa- ja teollisuusministeriö voi yksittäistapauksessa siirtää hakemuksen käsittelyn ja avustuspäätöksen tekemisen toimivaltaiselta työvoima- ja elinkeinokeskukselta toiselle keskukselle silloin, kun hanke toteutetaan useamman kuin yhden työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueella. Tämä saattaa tulla kyseeseen esimerkiksi myönnettäessä yrityksen kehittämisavustusta yritysten yhteishankkeeseen, johon osallistuu yrityksiä usean työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueelta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että kauppa- ja teollisuusministeriö päättäisi yrityksen kehittämisavustuksen myöntämisestä, jos avustuksen perusteena olevien hankkeen menojen määrä ylittää neljä miljoonaa euroa. Lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriöllä olisi oikeus pidättää päätösvalta myös tätä pienempien hankkeiden osalta itsellään, mikäli se katsoo, että päätöksellä on erityistä merkitystä tämän lain soveltamisen kannalta.

Tällä hetkellä kauppa- ja teollisuusministeriö päättää investointituen myöntämisestä tuen perusteena olevien menojen ylittäessä 1,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2005 kauppa- ja teollisuusministeriössä tehtiin yhteensä 55 investointitukipäätöstä. Investointitukea koskevan päätöksentekorajan nostaminen yli neljään miljoonaan euroon tarkoittaisi sitä, että kauppa- ja teollisuusministeriössä tehtävien päätösten määrä laskisi vuositasolla $\frac{2}{3}$ viiolta $\frac{2}{3}$. Muutoksella lisätään työvoima- ja elinkeinokeskusten päätösvaltaa yritystoiminnan kehittämiseen tarkoitettujen avustusten osalta.

Pykälän 3 momentin mukaan avustusta oli-

si jatkossakin mahdollista myöntää sellaisiin hankkeisiin, joiden toteuttamiseen osallistuu useampi kuin yksi yritys tai yhteisö. Vastava säännös on myös voimassa olevassa laissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että työvoima- ja elinkeinokeskus tekee avustuspäätöksen voimassaoloajan pidentämistä koskevan päätöksen. Muutoksena voimassa olevaan lakiin olisi se, että työvoima- ja elinkeinokeskus tekisi myös kauppa- ja teollisuusministeriön tekemän avustuspäätöksen pidentämistä koskevan päätöksen. Tämä olisi tarkoituksenmukaista, koska kyse on lähinnä päätöksen teknisluontoisesta muuttamisesta, josta päättäminen kuuluu luontevasti työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

18 §. Avustuksen maksaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi avustuksen maksavasta viranomaisesta, maksamisen ajankohdasta ja edellytyksistä.

Pykälän 1 momentin mukaan avustus maksetaan avustuksen saajalle hankkeen edistymisen mukaan. Avustus voidaan maksaa tarvittaessa useampana eränä sen mukaan, miten avustuksen kohteena olevan hanke toteutuu. Avustusten maksamisesta päättäisi työvoima- ja elinkeinokeskus. Muutoksena nykyiseen lakiin verrattuna olisi se, että kauppa- ja teollisuusministeriöllä ei olisi enää oikeutta erityisestä syystä pidättää päätösvaltaa avustuksen maksamisesta. Ministeriön maksamista koskevaa päätösvaltaa pidättämisoikeutta ei ole käytetty voimassa olevan lain nojalla ja on arvioitu, ettei sen käytölle ole jatkossakaan tarvetta.

Avustus maksetaan toteutuneiden menojen perusteella. Tämä tarkoittaa sitä, että avustuksen kohteena olevan hankinnan on oltava maksettu ja avustuksen saajalle toimitettu. Avustuksen maksamisen perustuisi avustuspäätöksessä asetettuihin tarkempiin ehtoihin. Avustuksen maksamista haettaisiin kirjallisesti maksatushakemuslomakkeella ja siihen sisältyvillä liitteillä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi avustuksen maksamisen edellytyksistä 17 §:n 3 momentin tarkoittamissa hankkeissa, joiden toteuttamiseen osallistuu useampi kuin yksi yritys tai yhteisö. Ehdotuksen, kuten voimassa olevan lainkin mukaisesti välittävän yhteisön, jonka kautta avustus maksettaisiin edelleen yhteishankkeeseen

osallistuville yrityksille, ei tarvitse itse olla avustuskelpoinen.

4 luku. Avustuksen käyttö ja valvonta

19 §. Avustuksen käyttö. Pykälässä säädettäisiin avustuksen saajan velvoitteiden perusteista avustuksen käytössä.

Pykälän 1 momentin mukaan avustus saataisiin käyttää ainoastaan avustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Avustuspäätös määritteli avustuksen saajaa sitovasti sen, mihin tarkoitukseen avustusta saadaan käyttää. Momentin mukaan avustuksen saajan olisi sen lisäksi, mitä tässä laissa tai tämän lain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella säädetään, noudatettava avustuspäätöksessä asetettuja ehtoja ja rajoituksia. Pykälän 1 momentin säännökset vastaavat valtionavustuslain 13 §:n 1—2 momenttien sisältöä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin investointiin kohdistuvaan avustukseen määrättävästä käyttöajasta. Käyttöajan asettaminen pienen ja keskisuuren yrityksen osalta kolmeksi ja muiden avustuksen saajien osalta vähintään viideksi vuodeksi perustuu Euroopan unionin alueellisia valtiontukia koskeviin suuntaviivojen 2007—2013 (2006/C 54/08) 40 kohtaan ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä annetun neuvoston asetuksen N:o 1083/2006 57 artiklaan. Valtaosa tuen piirissä olevista pienistä ja keskisuurista yrityksistä on niin pieniä, että niiden kohdalla viiden vuoden käyttöaikaa on pidettävä epätarkoituksenmukaisena. Pykälässä muilla avustuksen saajilla tarkoitetaan lähinnä suuria yrityksiä, kuntia ja säätiöitä. Käyttöajan laskeminen avustuksen viimeisen erän maksamisesta vastaa nykyistä sääntelyä. Käyttöajan pidentämiseen on katsottava olevan erityisesti syytä esimerkiksi silloin, kun pidemmällä käyttöajalla pyritään estämään avustuksen kohteena olevan omaisuuden mahdollinen myöhempi siirtyminen liiketoiminnan käytöstä yksityiseen käyttöön tai estämään muutoin lain tavoitteiden vastaiset vaikutukset. Käyttöajan määrittäminen sisältää myös avustuksen saajaa koskevan velvoitteen käyttää avustuksen kohteena olevaa omaisuutta sille määrätyn käyttöajan.

20 §. Valvonta. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin avustusten myöntämisen ja käytön valvonnasta. Tältä osin lakia ei olisi tarkoitus muuttaa sisällöllisesti ja muutokset olisivat vain käytettyyn terminologiaan sekä säädösviittauksiin liittyviä. Avustuksien myöntämisen ja maksamisen valvonta kohdistuisi jatkossakin työvoima- ja elinkeinokeskuksiin, jotka maksavat kaikki avustukset ja myöntävät myös kappalemääräisesti suurimman osan avustuksista. Kauppa- ja teollisuusministeriö sekä työvoima- ja elinkeinokeskukset ovat vuosina 2001—2005 myöntäneet vuositasolla koko maassa avustuksia keskimäärin noin 100—110 miljoonaa euroa. Säännöksen mukaisesti tämän toiminnan valvonta kuuluisi kauppa- ja teollisuusministeriölle kuten tälläkin hetkellä. Avustusten käytön valvonta avustusten saajien osalta kuuluisi sekä kauppa- ja teollisuusministeriölle että työvoima- ja elinkeinokeskuksille. Avustuksen saajilla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä esimerkiksi yrityksiä, yhdistyksiä, osuuskuntia, kuntia ja muita yhteisöjä sekä säätiöitä ja toiminimellä toimivia elinkeinonharjoittajia, jotka ovat hakeneet tai joille on myönnetty avustusta.

Valvonta tapahtuisi pääasiassa hallinnollisena valvontana sekä tarkastusten avulla, kuten tähänkin asti on tehty. Pykälässä säädetäisiin myös työvoima- ja elinkeinokeskuksiin kohdistuvasta valvonnasta ja siihen liittyvästä tarkastustoiminnasta, joka tapahtuisi kauppa- ja teollisuusministeriön tai tämän valtuuttaman ulkopuolisen tilintarkastajan toimesta. Mahdollisten väärinkäytösten ennaltaehkäisy ja selvittäminen sekä Euroopan yhteisön rakennerahastojen osarahoittamiin hankkeisiin liittyvät velvoitteet edellyttävät riittävän tehokkaan valvonnan järjestämistä myös tulevaisuudessa.

Jotta asianmukainen valvonta voitaisiin järjestää, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä työvoima- ja elinkeinokeskus voisivat itse suorittamansa valvonnan lisäksi valtuuttaa ulkopuolisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön tekemään tämän lain mukaiseen varojen käyttöön liittyviä tarkastuksia puolestaan. Kauppa- ja teollisuusministeriö voisi lisäksi valtuuttaa ulkopuolisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön tarkastamaan työvoima- ja elinkeinokeskuksia sekä niiden tämän lain mukaista varojen käyttöä. Valtuutetut tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt

suorittaisivat tarkastuksen valtuutuksessa tarkoin yksilöidyissä rajoissa valtuutuksen antajan lukuun. Koska pykälässä mahdollistettaisiin myös muiden kuin viranomaisten suorittamat tarkastukset, jotka kohdistuvat sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksiin että yksittäisiin avustuksen saajiin, asiasta säädetäisiin lailla.

Pykälän 2 momentissa rajattaisiin ne tahot, jotka voidaan valtuuttaa suorittamaan tarkastuksia. Tarkastuksia suorittamaan voitaisiin valtuuttaa kuten voimassa olevassa laissakin julkishallinnon- ja talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö taikka kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

Ulkopuolisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön suorittaessa tarkastusta on tärkeää, että myös tällöin tarkastaja on esteetön ja riippumaton sekä tehtävään sisältyvä vastuu on selvä. Tämän vuoksi pykälän 3 momentissa säädetäisiin vaatimus tilintarkastajan esteettömyydestä ja riippumattomuudesta sekä siitä, että tämä toimii tehtävää suorittaessaan virkavastuulla. Lisäksi pykälän 3 momenttia muutettaisiin voimassa olevaan lakiin nähden siten, että tilintarkastajan tehtäviin sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä hallintolaissa (434/2003) ja kielilaissa (423/2003) säädetään.

Tämä pykälä ei rajoita muiden viranomaisen lakiin tai muihin säädöksiin perustuvia valvonta- ja tarkastusoikeuksia.

21 §. Tarkastusoikeus. Pykälässä säädetäisiin kuten voimassa olevassa laissakin tarkastuksen kohteena olevan avustuksen saajan velvoitteista ja tarkastusta suorittavan oikeuksista. Ehdotetussa lain kohdassa säädetäisiin, missä laajuudessa tarkastuksen suorittaja voi tarkastuksensa tehdä ottaen huomioon tarkastajan oikeus saada tarpeellinen aineisto käyttöönsä ja oikeus päästä sellaisiin tiloihin ja alueille, joissa tarkastus voidaan suorittaa. Tarkastusta ei saisi suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Pykälässä tarkoitettuja kotirauhan piiriin kuuluvia tiloja ovat perustuslain 10 §:n ja rikoslain 24 luvun kotirauhan rikkomista koskeissa säännöksissä suojattu kotirauhan ala. Kotirauhan piirin ydinalueena on yksityisen henkilön asunto.

Muutoksena voimassa olevaan lakiin olisi

se, että pykälässä erikseen mainittaisiin avustuksen saajan velvollisuus esittää avustuksen käytön tarkastamiseen liittyvät asiakirjat ja muu aineisto tarkastuksen suorittajalle korvauksetta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkastusta suorittavan oikeudesta ottaa tarkastuksen kohteena oleva aineisto haltuunsa ja tässä noudatettavasta menettelystä. Tarkastuksen suorittajan oikeuksia ja niiden laajuutta ei muutettaisi nykyisestä. Tarkastusta suorittava virkamies tai tilintarkastaja voisi ottaa pykälän 2 momentin mukaan tarkastusoikeuden piirissä olevan aineiston tilapäisesti haltuunsa, jos tarkastaminen sitä edellyttää. Haltuunotto voisi tulla kyseeseen silloin, kun asiaa ei voitaisi tarkastuksen vaatimalla tavalla selvittää tarkastuksen yhteydessä ja aineiston haltuunotto olisi välttämätöntä. Haltuunoton kohteena voisivat olla kaikki tarkastusoikeuden piirissä olevat asiakirjat, talenteet ja muu aineisto. Erityisesti kyseeseen voi tulla esimerkiksi kirjanpito- ja tilinpäätösaineisto.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkastuksen kohteen velvollisuudesta antaa tarkastuksen toteuttamiseksi tarpeellisia tietoja. Tällä lain kohdalla halutaan korostaa sitä, että tarkastuksen kohteen olisi toimittava hyvässä yhteistyössä tarkastusta suorittavan kanssa ja edistettävä muutoinkin tarkastuksen asianmukaista toteuttamista.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin niiden viranomaisten virka-avun mahdollisuus, joilla on velvollisuus tarvittaessa avustaa tarkastuksessa. Muutoksena voimassa olevaan lakiin olisi se, että virka-apua voitaisiin tarvittaessa pyytää myös ulosottoviranomaiselta ja momentissa mainittujen viranomaisten olisi annettava virka-apua korvauksetta.

Tämä pykälä ei rajoita muiden viranomaisten lakiin tai muihin säädöksiin perustuvia tarkastusoikeuksia.

22 §. Oikeus tietojen saamiseen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kuten voimassa olevassa laissa tiedonsaantioikeudesta salassapitosäännösten estämättä siltä osin kuin kauppa- ja teollisuusministeriön on tarpeen saada tietoja asianomaiselta työvoima- ja elinkeinokeskukselta liittyen ministeriölle kuuluvaan avustusjärjestelmän hallinnointiin. Tässä pykälässä tarkoitettu tietotarve olisi yleensä laajempi kuin 20 §:ssä tarkoitetuissa

avustusten valvontaa liittyvissä tehtävissä. Oikeus tietojen saamiseen tulisi olla sekä kauppa- ja teollisuusministeriöllä että työvoima- ja elinkeinokeskuksella suhteessa avustuksen saajaan eli yritykseen tai yhteisöön. Muutoksena voimassa olevaan lakiin olisi se, että laissa mainittaisiin velvollisuus antaa tiedot korvauksetta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksen oikeudesta välttämättömien tietojen saantiin muilta viranomaisilta. Muutoksena voimassa olevaan lakiin olisi maininta siitä, että tietoja voitaisiin saada myös julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä ja henkilöltä. Koska avustuksen hakemiseen ja käyttöön liittyy väärinkäytösten riski, avustusten myöntämisessä ja valvonnassa on tärkeää varmistua siitä, että saajana oleva yritys ja sen vastuuhenkilöt toimivat asianmukaisesti. Pykälän nojalla voitaisiin saada tietoja sekä avustuksen hakijasta ja saajasta että sen organisaation vastuuhenkilöistä ja heidän toiminnastaan. Tällaisia vastuuhenkilöitä olisivat esimerkiksi hakijayhtiön hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, vastuunalaiset ja äänettömät yhtiömiehet. Tietoja voitaisiin saada myös näiden henkilöiden muusta yritystoiminnasta ja siihen annetuista avustuksista, verovelvoista, palkkaturvaveloista yms. yritystoimintaan liittyvistä menettelyistä. Vastavaanlainen oikeus tietojen saamiseen olisi myös muista avustuksen hakijoista ja saajista, riippumatta näiden oikeudellisesta muodosta. Oikeus tietojen saamiseen olisi tarpeen, jotta ministeriö ja työvoima- ja elinkeinokeskukset voivat hoitaa valvontavelvollisuutensa asianmukaisesti. Laissa olisi myös nimenomainen maininta siitä, että tiedot olisi annettava korvauksetta. Tietoja pyydettäisiin esimerkiksi veroviranomaiselta siitä, onko yrityksellä avustusta haettaessa tai maksatusvaiheessa eräänntyneitä veroja tai muita julkisia maksuja maksamatta. Lisäksi tietoja voitaisiin pyytää esimerkiksi ulosotto-, tulli- ja poliisiviranomaiselta.

23 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kuten voimassa olevassa laissa, että viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädettyä salassapitovelvollisuutta sovellettaisiin tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaviin. Tämä on tarpeen ottaen huomioon, että myös

muut kuin viranomaiset, esimerkiksi tilintarkastajat, voivat hoitaa näitä tehtäviä erillisen valtuutuksen perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, miten salassapitovelvollisuuden alaisia tietoja voitaisiin luovuttaa erikseen yksilöidyissä tapauksissa.

Tietoja voitaisiin luovuttaa kauppa- ja teollisuusministeriölle sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksille, Teknologian kehittämiskeskuskeskelle, Finnvera Oyj:lle, Maaseutuvirastolle ja työvoimatoimistoille.

Tietojen luovuttamismahdollisuus salassapitovelvollisuuden estämättä on tarpeen myös 20 ja 21 §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia suorittavalle toiselle viranomaiselle tai ulkopuoliselle tilintarkastajalle silloin, kun joko kauppa- ja teollisuusministeriöllä tai asianomaisella työvoima- ja elinkeinokeskuksella on tarkastusta koskevaa asiaan vaikuttavaa tietoa käytettävissään.

Pykälän 3 momentissa olisi viittaus valtioneuvustuslain 31 ja 32 §:ään, jossa säädetään tietojen luovuttamisesta.

24 §. Asiakirjojen säilyttäminen. Pykälässä säädettäisiin avustuksen kohteena olevan hankkeen kirjanpito- ja muun aineiston säilyttämisestä. Kirjanpitoaineiston lisäksi avustuksen saajan olisi säilytettävä kaikki tarpeelliset tiedot, selvitykset ja asiakirjat sekä talenteet, joilla voi olla merkitystä avustuksen myöntämisen perusteiden täyttymistä, käyttöä ja avustuksen ehtojen noudattamista valvottaessa. Tällä hetkellä kirjanpitoaineiston ja muiden asiakirjojen säilyttämisestä säädetään yritystoiminnan tukemisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

25 §. Maksatuksen keskeytys. Pykälässä olisi viittaus valtioneuvustuslain 19 §:ään, jossa säädetään valtioneuvostuksen maksatuksen keskeyttämisestä. Ehdotetussa laissa olisi tarkoitus noudattaa samoja periaatteita maksatuksen keskeyttämisilanteissa kuin valtioneuvustuslaissa. Maksatuksen keskeyttämisspätös olisi turvaamistoimi, jolla maksatus tilapäisesti keskeytetään asian tarkemman selvittämisen ajaksi. Selvittämisen jälkeen olisi tehtävä joko päätös maksatuksen jatkamisesta tai maksatuksen lopettamisesta ja takaisinperinnästä. Erityisen tärkeää olisi se, että maksatuksen keskeyttämisspätöstä ei saisi tehdä vain tosiasiallisesti keskeyttämällä maksatus, vaan keskeyttämisilanteissa olisi

aina tehtävä kirjallinen päätös. Maksatuksen keskeyttämistä koskevaan päätökseen voisi hakea muutosta siten kuin nyt ehdotetun lain 32 §:ssä säädetään.

5 luku. Avustuksen takaisinperintä

26 §. Investointiin kohdistuneen avustuksen takaisinperintä toiminnan lopettamisen vuoksi.

Pykälässä säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta periä aineelliseen ja aineettomaan investointiin myönnetty avustus tai sen osa takaisin, mikäli toiminta lopetetaan sille määrättyä käyttöaikana. Takaisinperintä määrättäisiin voimassa olevan lain vastaavaa säännöstä suoraviivaisemmin. Esityksen mukaan tarkastelun kohteeksi tulisi toiminnan mahdollinen jatkuminen toisen toimesta, kun yritystoiminnan tukemisesta annetun lain mukaan tarkastelun kohteena oli avustuksen toiselle siirtyminen. Tämä on yhdenmukaista 19 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittujen Euroopan unionin säännösten investointiin säilyttämiselle asettamien tavoitteiden kanssa. Lisäksi aiemmin olennaisiksi katsottujen toiminnan kannattamattomuuden ja muiden toiminnan lopettamisen syiden tarkastelusta luovuttaisiin. Pykälä koskee sekä yrityksen kehittämisavustusta että toimintaympäristön kehittämisavustusta.

Ehdotuksen mukaan avustuksen kohteena olevan toiminnan lopettaminen käyttöajan kuluessa johtaa avustuksen takaisinperintään. Keskeinen peruste avustuksen takaisinperinnälle on tällöin avustetulla toiminnalla tavoiteltujen myönteisten vaikutusten kuten työllisyyden lakkaaminen. Muutos nykyiseen sääntelyyn olisi se, ettei huomiota enää kiinnitettäisi siihen, onko toiminta lopetettu yritysin pakottavaksi lopettamisen syyksi katsottavasta toiminnan taloudellisten perusteiden lakkaamisesta. Avustuksen saaminen näin ollen velvoittaisi ylläpitämään toimintaa sille määrätyn ajan, mikä seikka nyt myös laissa mainittaisiin. Tämä on myös yhdenmukaista Euroopan yhteisöjen komission rakennerahastorahoituksen sääntelyn periaatteiden kanssa.

Toiminnan olennainen supistaminen johtaisi supistumista vastaavan suuruisen inves-

tointiin kohdistuneen avustuksen osan takaisinperintään. Olennaisella toiminnan supistamisella tarkoitetaan esimerkiksi tuetun toiminnan tuotannon tai sen työllistävyyden taikka avustuksen kohteena olevan omaisuuden olennaista vähenemistä. Avustuksen saajan myydessä esimerkiksi osan avustuksen kohteena olevista koneista ja laitteista siten, että toiminnan on katsottava olennaisesti supistuneen tai käytännössä loppuneen, on viranomaisen perittävä avustus joko osittain tai kokonaan takaisin.

Toiminnan lopettamisena ei kuitenkaan pidetä sellaista omaisuuden omistus- tai hallintaoikeuden luovuttamista, jossa toimintaa edelleen jatketaan. Toiminnan jatkamisella tarkoitetaan sitä, että toimintaa jatketaan muun kuin avustuksen saajan toimesta siten, että toiminnan ei voida katsoa olennaisesti supistuneen. Myynnin tai luovuttamisen myötä toimintaa jatkavan tulee täyttää lain avustuskelpoisuutta koskevat edellytykset. Muussa tapauksessa avustus on perittävä takaisin. Luovuttamisella toiselle tarkoitetaan toimia, joiden johdosta avustuksen kohteena oleva omaisuus siirtyy toisen toimijan tai yksityishenkilön omistukseen tai vuokralle taikka vastaavalla tavalla hyödynnettäväksi.

Avustuksen säädetyn tukitason piiriin kuuluvalla alueella tarkoitetaan alueita, joissa avustusta voidaan säädösten mukaan myöntää. Siltä osin kuin toimintaa siirrettiisiin avustuspäätöksen osoittamalta alueelta sellaiselle alueelle, jossa tukea voitaisiin myöntää vähemmän kuin avustuspäätöksessä, investointiin kohdistuvan avustuksen takaisinperintä tulee kohdistaa myönnetyn avustuksen ja siirron kohteena olevalla alueella myönnettävissä olevan avustuksen erotukseen. Toiminnan siirtäminen ulkomaille johtaisi aina avustuksen takaisinperintään.

Pykälässä säädetään myös avustuksen takaisinperimisestä tilanteessa, jossa investointiin kohdistuneen avustuksen saaja on 19 §:n 2 momentissa tarkoitettun käyttöajan kuluessa asetettu konkurssiin. Konkurssipesään kohdistettu takaisinperintä kattaisi käytännössä aina koko maksetun avustuksen. Takaisinperintä konkurssipesältä edellyttää normaaleja velkojan toimenpiteitä saatavan valvonnassa. Konkurssiin asettamisesta johtuva takaisinperintäpäätös olisi peruutettava, jos konkurssiin asettaminen määrätään peruuntumaan tai

se kumotaan valituksen johdosta. Ehdotus on yhdenmukainen sen periaatteen kanssa, jonka mukaan avustettun toiminnan on jatkuttava sille määrätyn käyttöajan.

27 §. *Avustuksen takaisinperintä muilla perusteilla.* Pykälässä säädettäisiin muista kuin 26 §:ssä mainituista perusteista määrätä avustuksen maksaminen lopetettavaksi ja avustus takaisinperittäväksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta määrätä avustuksen maksaminen lopetettavaksi ja takaisinperittäväksi. Momentin 1 kohdan mukaan velvollisuus avustuksen takaisinperintään syntyisi valtionavustuslain 21 §:ssä säädetyillä perusteilla. Valtionavustuslain 21 §:ssä asetettun velvollisuuden avustuksen takaisinperintään vastaa osaltaan yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 35 §:ssä säädetyin perustein asetettua velvollisuutta tuen takaisinperintään samoin kuin momentin 2—3 kohdissa säädetyt perusteet. Momentin 4 kohdassa säädetyt perusteet vastaa pääosin valtionavustuslain 22 §:n 3 momentissa säädettyä perustetta tuen takaisinperintään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta määrätä avustuksen maksaminen lopetettavaksi ja takaisinperittäväksi silloin, kun avustuksen kohteena oleva omaisuus vahingoittuu sille määrätyn käyttöajan kuluessa. Momentti vastaa pääosin valtionavustuslain 22 §:n 2 momentin sisältöä sekä yritystoiminnan tukemisesta annettua lakia.

Pykälän 3 momentissa säädetään avustuksen harkinnanvaraisesta maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä. Säännös vastaa pääosin valtionavustuslain 22 §:n 1 momentin 1—2 ja 7 kohtien sisältöä. Momentissa ovat kyseessä eräät avustuksen saajan menettelyt, jotka eivät välttämättä ole sillä tavalla olennaisia, että niiden seurauksena pitäisi järjestelmällisesti olla avustuksen maksamisen lopettaminen tai takaisinperintä. Momentin 1 ja 2 kohdassa pyritään tehostamaan avustuksen saajalle asetettua velvollisuutta tuoda viranomaisille tiedoksi niitä avustuksen saajan toimintaan ja avustuksella hankittuun omaisuuteen kohdistuvia muutoksia, joita omaisuudelle asetettuna käyttöaikana tapahtuu. Momentin 3 kohdassa tarkoitettu tilanne on kysymyksessä avustuksen saajan ryhtyessä toimiin tai järjestelyihin, joka

asiallisesti vastaavat 26 ja 27 §:ssä mainittuja takaisinperintäperusteita, mutta joille on annettu asian todellisesta luonteesta tai tarkoituksesta poikkeava muoto.

28 §. Kohtuullistaminen. Pykälässä säädetäisiin hallinto-oikeudellisen kohtuusperiaatteen soveltamisesta siten, että avustus voidaan tietyin perustein jättää perimättä. Säädettyään kohtuusperiaatteeseen kuuluu myös se, että suoritusvelvollisuutta helpotetaan vain siltä osin, kuin takaisinperintä on kohtuutonta. Koko avustuksen mahdollinen perimättä jättäminen edellyttäisi näin ollen erityisen painavia syitä. Yritystoiminnan tukemisesta annettu laki ei sisällä yleistä takaisinperinnän kohtuullistamista koskevaa säännöstä. Sen sijaan valtionavustuslain 26 §:ssä on asiasta säännös. Ottaen huomioon, että tämän lain mukaiset avustukset myönnetään elinkeinotoimintaan, on tarkoituksenmukaista säätää myös kohtuullistamisesta valtionavustuslain 26 §:n perusteita suppeammin.

Avustuksen saajan olosuhteissa tapahtuneiden muutoksien johdosta tapahtuvaa takaisinperintää voitaisiin pitää kohtuuttomana esimerkiksi silloin, kun omistajayrittäjän tai vastaavan avainhenkilön työkyvyn menetyksestä aiheutuisi lähinnä alle kymmenen henkilöä työllistävän yrityksen (mikroyritys) tai sitä kooltaan jossain määrin suuremman pienen yrityksen toiminnan lopettaminen. Keskiuuren tai suuren yrityksen osalta edellä mainitut perusteet eivät käytännössä tulisi kysymykseen. Liiketoiminnan epäonnistumisesta aiheutuvaa toiminnan lopettamista ei voitaisi myöskään katsoa perusteeksi takaisinperinnän kohtuullistamiseen. Sen sijaan omaisuuteen kohdistuneen käyttöajan osittaista kulumista voitaisiin pitää avustuksen takaisin perimistä kohtuullistavana tekijänä.

Takaisinperinnän perusteena olevaan menettelyyn nähden kohtuuttomana voitaisiin pitää takaisinperintää, joka kohdistettaisiin sinänsä oikeita tietoja antaneeseen avustuksen saajaan tai jos takaisinperinnän perusteena olevassa menettelyssä olisi vain vähäiseksi tai epäolennaiseksi katsottava virhe tai poikkeama. Kohtuullistamista puoltaisi myös se, että menettelyyn olisi osaltaan vaikuttanut viranomaisen virheellinen menettely tai virheellisten neuvojen antaminen. Kohtuullistaminen ei tule kysymykseen, jos takaisinper-

rintä johtuisi avustuksen saajan tahallisesta väärinkäytöksestä.

29 §. Takaisinperinnän määräaika. Pykälässä säädetäisiin pääosin valtionavustuslain mukaisella tavalla maksatuksen keskeyttämiseen ja lopettamiseen sekä takaisinperintään sovellettavista määräajoista. Muutos suhteessa valtionavustuslain 28 §:ään on lähinnä tekninen.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin ajasta, jonka kuluessa avustuksen ja sille laskettavien korkojen takaisin perimiseen on mahdollista ryhtyä. Esityksen mukaan perimiseen ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut avustuksen viimeisen erän maksamisesta, tai niissä tapauksissa, joissa avustuspäätöksessä on asetettu tuen viimeisen erän maksamisesta määräaika avustuksen tai sillä tuetun omaisuuden käyttämiselle lain 19 § 2 momentissa säädetyllä tavalla, kymmenen vuotta on kulunut määräajan päättymisestä. Jos esimerkiksi avustuspäätöksessä käyttöajaksi on asetettu viisi vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta, takaisinperintään voidaan ryhtyä viidentoista vuoden kuluessa tuen viimeisen erän maksamisesta.

30 §. Takaisinperinnästä päättävä viranomainen. Kauppa- ja teollisuusministeriön ja työvoima- ja elinkeinokeskusten välisestä työnjaosta maksatuksen lopettamisesta ja avustusten takaisinperinnässä säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella, mikä on tarkoituksenmukaista riittävän joustavan sääntelymahdollisuuden aikaansaamiseksi. Tehtävällä päätöksellä päätetään maksatuksen lopettamisesta tai takaisinperinnästä avustuksen saajaa velvoittavalla tavalla. Tämän lain tarkoittamiin avustuksiin ei sovelleta hallintoriittamenettelyä.

6 luku. Erinäiset säännökset

31 §. Päätöksen tiedoksianto. Pykälässä säädetäisiin tämän lain nojalla tehtyjen päätösten tiedoksiantotavasta. Pykälän mukaan päätökset voitaisiin antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä säädetyllä tavalla ns. tavallista tiedoksiantoa käyttäen. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että päätökset voidaan lähettää vastaanottajalle postitse tavallisena kirjeenä. Vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen

lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Päätöksen katsottaisiin kuitenkin tulleen viranomaisen eli esimerkiksi avustusta hakeneen kunnan tietoon kirjeen saapumispäivänä.

32 §. Muutoksenhaku. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muutoksenhausta kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten tekemiin päätöksiin. Voimassa olevassa laissa yritystoiminnan tukemisesta on osittainen muutoksenhakukielto, jonka mukaisesti muutosta voi hakea valittamalla vain kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksen tuen takaisinperintää koskevaan päätökseen. Muutosta haetaan voimassa olevan lain mukaisesti tekemällä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) tarkoitettu valitus. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tekemään takaisinperintäpäätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen ja kauppa- ja teollisuusministeriön takaisinperintäpäätöksestä valitaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Ehdotetussa laissa muutoksenhakuoikeutta laajennettaisiin siten, että takaisinperintäpäätösten lisäksi avustusten myöntämistä ja myöntämättä jättämistä sekä maksatusta ja maksatuksen keskeyttämistä sekä lopettamista ja avustuspäätöksen voimassaoloajan pidentämistä koskevasta päätöksestä voisi ensivaiheessa tehdä oikaisuvaatimuksen ja oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhakuoikeuden laajentamien nykyisestä on perusteltua, ottaen huomioon hallinnon asiakkaiden oikeusturvavaatimukset, jotka ovat johdettavissa Suomen perustuslain (731/1999) 21 §:stä, jossa säädetään, että jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Muutoksenhakuoikeuden laajentamisen avulla päätösten laillisuus voitaisiin oikaisuvaatimusmenettelyn jälkeen tarvittaessa saattaa tutkittavaksi hallintotuomioistuimeen. Harkinnanvaraisen avustuksen myöntämistä tai myöntämättä jättämistä koskeva päätös perustuu suurelta osin tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Tästä syystä avustuksen myöntämättä jättämistä koskevan päätöksen yhteydessä ei useinkaan ole erityisiä oikeussuojan tarpeita. Oikeussuojan tarpeet liittyvätkin erityisesti päätökseen avustuksen

maksatuksen keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä.

Oikaisuvaatimusmenettelyssä viranomaista voidaan pyytää tarkastamaan päätöksensä laillisuus. Oikaisuvaatimusmenettelyn etuina ovat sen nopeus ja joustavuus, koska selvissä tapauksissa viranomainen voi muuttaa oman päätöksensä tarvittaessa hyvinkin nopeasti ja näin voidaan välttää asian tarpeeton käsittely valitusasteissa.

Oikaisuvaatimus on tarkoitettu muutoksenhaun ensimmäiseksi vaiheeksi. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen voitaisiin hakea muutosta valittamalla. Pykälässä olisi myös tekninen valituskielto viranomaisen päätöksiin, koska muutoin viranomaisen päätöksestä voitaisiin tehdä samanaikaisesti sekä valitus että oikaisuvaatimus.

Viranomaisen on liitettävä tässä laissa tarkoitetuissa asioissa antamiinsa päätöksiin oikaisuvaatimusosoitus. Pykälässä tarkoitettun oikaisuvaatimuksen voisi tehdä avustusta koskevassa asiassa asianosaisena oleva taho. Asianosaisen käsite määrittyy pykälää sovellettaessa hallintolainkäyttölain 6 §:n ja sen tulkintakäytännön mukaisesti. Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiseen olisi 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehtäisiin päätöksen tehneelle viranomaiselle eli kauppa- ja teollisuusministeriölle tai työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin selvyyden vuoksi, että oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saisi hakea valittamalla muutosta hallintolainkäyttölaissa säädetyllä tavalla. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen tulisi viranomaisen liittää valitusosoitus.

33 §. Täytäntöönpano. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Nopeasti täytäntöön pantavia ovat erityisesti ehdotetun lain 25 §:ssä säädettyä maksatuksen keskeyttämistä koskevat työvoima- ja elinkeinokeskusten päätökset. Asianosaisen mahdollisuus saada tehokasta oikeussuojaa täytäntöönpanokelpoisuudesta huolimatta olisi turvattu siten, että muutoksenhakuviranomainen voi tarvittaessa keskeyttää täytäntöönpanon.

Pykälässä säädettäisiin myös siitä, että avustuksen takaisinperintää koskeva, tämän

lain 26 ja 27 §:n nojalla tehty päätös voitaisiin panna täytäntöön verojen ja maksujen täytäntöönpanosta säädettyssä järjestyksessä. Pykälän nojalla kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätös kelpaisi sellaisenaan ulosottoperusteeksi.

7 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

34 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentin mukaan lain ehdotetaan tulevan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Koska yritystuen yleisistä ehdoista annettu laki (786/1997) edellyttää, että yritystukiohjelman on oltava määräaikainen, myös ehdotettu laki olisi määräaikainen ja se olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2014.

Pykälän 2 momentin mukaisesti yritystoiminnan tukemisesta annettu laki ja sen nojalla annetut valtioneuvoston asetukset yritystoiminnan tukemisesta sekä investointituesta ja kehittämistuesta maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin kumottaisiin uuden lain tullessa voimaan.

Pykälän 3 momentin mukaan lain 18—33 §:ää sovellettaisiin tämän lain nojalla myönnettyyn avustukseen vielä lain voimassaolon jälkeenkin. Lain 18 §:ää ei kuitenkaan sovellettaisi 31 päivän joulukuuta 2015 jälkeen, ellei avustusta rahoiteta yksinomaan kansallisista varoista. Säännös on tarpeen sen johdosta, että Euroopan yhteisön rakennerahastoista maksettavaa rahoitusta koskevien säännösten mukaista avustusta voidaan maksaa vuonna 2013 päättyvän ohjelmakauden puitteissa rahoitettaviin hankkeisiin vielä kahden vuoden ajan ohjelmakauden päättymisestä eli vuoden 2015 loppuun. Siltä osin kuin kysymyksessä on puhtaasti kansallinen rahoitus eli sellainen rahoitus, jota myönnetään hankkeeseen ilman sitä vastaavaa Euroopan yhteisön rakennerahastojen rahoitusta, noudatettaisiin niitä määräaikoja, jotka sisältyvät asianomaisten avustuspäätösten päätösehtoihin. Näiden ehtojen mukaisesti avustus voidaan usein maksaa kokonaisuudessaan yli kahden vuoden kuluttua siitä, kun avustuspäätös on tehty.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-

teisiin voitaisiin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

35 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentin mukaisesti valvontaa, tarkastusta sekä salassa pidettävien tietojen saamista ja luovuttamista koskevien 20—23 sekä 25 §:n maksatuksen keskeyttämisen osalta ehdotettua lakia sovellettaisiin myös yritystoiminnan tukemisesta annetun lain nojalla myönnettyihin tukiin.

Pykälän 2 momentin mukaan tätä lakia sovellettaisiin niiden hakemusten nojalla tehtäviin päätöksiin, jotka on jätetty työvoima- ja elinkeinokeskuksille ennen tämän lain voimaantuloa. Tämä on tarpeen, jotta hakemusten käsittelyä varten voitaisiin taata riittävä aika. Ennen lain voimaantuloa työvoima- ja elinkeinokeskuksiin saapuneisiin maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukea koskeviin hakemuksiin sovellettaisiin kuitenkin kumottavaa lakia. Tämä on tarpeen, jotta kaikki hakemukset saataisiin asianmukaisesti käsitellyiksi.

1.2. Laki yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta

41 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain nojalla voitaisiin tehdä tuen myöntämispäätöksiä vuoden 2007 loppuun asti. Käytännössä tukipäätöksiä ei kuitenkaan tehtäne vuoden 2007 loppuun asti, koska yritystoiminnan tukemisesta annettu laki kumottaisiin vuoden 2007 kuluessa, kun laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi tulee voimaan.

2. Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin yrityksen kehittämisavustuksen myöntämisestä ehdotetun lain 8 §:n 1—3 kohtien mukaiseen toimintaan. Valtioneuvoston asetuksella annettavat tarkemmat säännökset koskisivat avustuksen suuntaamista ja yksityiskohtaisempia myöntämisehtoja laissa asetettujen yleisten periaatteiden ja lähtökohtien puitteissa.

Ehdotetun lain 11 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin yrityksen kehittämisavustuksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvistä perusteista, avustuksen piiriin hyväksyttävistä menoista, tuki-

tasoista sekä yrityksen kehittämisavustuksen ja muiden siihen rinnastettavien valtionavustusten yhteenlasketuista enimmäismääristä.

Yrityksen kehittämisavustuksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvillä tarkemmilla perusteilla, joihin ehdotetun lain 11 §:ssä viitataan, tarkoitetaan sellaisia avustuksen suuntaamiseen, yksityiskohtaisempiin myöntämisehtoihin sekä myöntämisen ja maksamisen teknistyyppiin ja muihin vastaaviin yksityiskohtiin liittyviä seikkoja, joista on laissa säädettävien yleisten periaatteiden ja lähtökohtien puitteissa tarkoituksenmukaista säätää valtioneuvoston asetuksella. Näitä ovat muun muassa avustuksen tarkempi suuntaaminen lailla asetettavien yleisten edellytysten rajoissa, kilpailutilanteen arviointi avustusta myönnettäessä, hankkeen merkittävyyden arviointi avustusta myönnettäessä, rahoituksen myöntämiseen kunnalle tai suurelle yritykselle liittyvät tarkemmat edellytykset sekä avustettavan hankkeen toteuttamisen ja avustuksen vaikuttavuuden seuranta ja arviointi.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin ehdotetun lain 12 §:ssä säädetyistä yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksen saajista. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin lisäksi tarkemmin yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntämisestä ehdotetun lain 14 § mukaiseen toimintaan. Valtioneuvoston asetuksella annettavat tärkeimmät säännökset koskisivat avustuksen suuntaamista ja yksityiskohtaisempia myöntämisehtoja laissa asetettujen yleisten periaatteiden ja lähtökohtien puitteissa.

Ehdotetun lain 15 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvistä perusteista, avustuksen piiriin hyväksyttävistä menoista ja tukitasoista.

Ehdotetun lain 16 §:n 2 momentin mukaan

valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa avustuksen hakemisen tarkemmista perusteista.

Ehdotetun lain 30 §:n mukaisesta avustuksen maksamisen lopettamisesta ja takaisinperintää koskevan päätöksen tekemisestä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotetun lain 34 §:n mukaan lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

3. Voimaantulo

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana vuoden 2007 kuluessa. Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä jo ennen kuin se tulee voimaan.

Laki yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Nykyisen lain voimassaolon pidentäminen on tarkoituksenmukaista, koska rakennerahastokauden 2000—2006 ohjelmavaroista voidaan tehdä päätöksiä vielä vuoden 2007 loppuun saakka. Ohjelmien toteuttamisen varmistamiseksi sekä seurannan helpottamiseksi olisi tarkoituksenmukaista käyttää samoja, nykyisen lain mukaisia tukiohjelmiä koko rakennerahastokauden. Ehdotetun lain mukaisen avustusjärjestelmän käyttäminen nykyisissä rakennerahasto-ohjelmissa edellyttäisi rakennerahasto-ohjelmien muuttamista tältä osin. Muutos myös edellyttäisi Euroopan yhteisöjen komission hyväksymistä ja se saattaisi hidastaa ohjelmien toteuttamista.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää taloudellista kasvua, työllisyyttä sekä muita elinkeinopoliittisia tavoitteita myöntämällä avustuksia erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kasvua, kehittämistä ja perustamista edistäviin hankkeisiin.

Avustusten myöntämisessä tulee ottaa huomioon kilpailunäkökohdat, siten kuin valtionavustuslain (688/2001) 7 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään sekä Euroopan yhteisön ja kansallisen alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet.

Avustuksia suunnataan korkeatasoisiin, yritystoimintaa edistäviin hankkeisiin tavoitteena yritysten pitkän aikavälin kilpailukyvyn parantaminen.

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään niistä perusteista, joita noudatetaan myönnettäessä *yrityksen kehittämisavustusta* ja *yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta*.

Tässä laissa säädettyihin avustuksiin sovelletaan myös valtionavustuslakia Avustuksen takaisinperintään sovelletaan kuitenkin, mitä siitä tämän lain 5 luvussa säädetään. Lisäksi maksatuksen keskeyttämiseen, avustuksen palauttamiseen, takaisinperintään, korkoon, viivästyskorkoon, yhteisvastuullisuuteen,

vanhenemiseen ja kuittaukseen sovelletaan, mitä niistä valtionavustuslain 19, 20, 24, 25, 27, 29 ja 30 §:ssä säädetään.

3 §

Määräraha

Avustuksia voidaan myöntää enintään valtion talousarviossa hyväksytyyn enimmäismäärään. Valtion talousarvioon otetaan tarpeellinen määräraha myönnettyjen avustusten maksamista varten.

Tämän lain mukaisiin avustuksiin voidaan käyttää osarahoituksena Euroopan yhteisön rakennerahastojen varoja. Mitä tässä laissa säädetään valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi, sovelletaan myös rakennerahastojen varoihin, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *pienellä ja keskiuurella yrityksellä* yritystä, joka täyttää kulloinkin voimassa olevan mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetun Euroopan yhteisöjen komission suosituksen pienen tai keskiuuren yrityksen ehdot;

2) *suurella yrityksellä* muuta kuin 1 kohdassa tarkoitettua yritystä;

3) *aineellisella investoinnilla* maatalousalueiden, rakennusten, koneiden, laitteiden ja kaluston hankintaa sekä koneiden ja laitteiden pitkäaikaista vuokraamista;

4) *aineettomalla investoinnilla* tekniikan siirtoon liittyvien patenttioikeuksien, käyttö-

lupien, tietotaidon ja patentoimattoman teknisen tietämyksen hankintaa;

5) *investoinnilla* aineellista ja aineetonta investointia;

6) *muilla kehittämistoimenpiteillä* yrityksen liiketoimintaosaamisen, kansainvälistymisen sekä tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämistä, yrityksen perustamis- ja toimintaedellytysten selvittämistä sekä muuta niihin rinnastettavaa yritystoiminnan merkittävää kehittämistä.

5 §

Viranomaiset

Tässä laissa tarkoitettuja avustuksia koskevia asioita käsittelevät kauppa- ja teollisuusministeriö sekä työvoima- ja elinkeinokeskukset, siten kuin jäljempänä säädetään.

2 luku

Avustusmuodot

Yrityksen kehittämisavustus

6 §

Avustuksen saajat

Yrityksen kehittämisavustusta myönnetään vain pienille ja keskisuurille yrityksille, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Avustusta ei voida myöntää kalatalouteen, maatalouteen eikä metsätalouteen. Avustusta ei voida myöntää myöskään maataloustuotteiden jalostukseen tai markkinointiin, lukuun ottamatta liikennekäyttöön tarkoitettun bioetanolin tuotantoon liittyviä 8 §:n 1 kohdan mukaisia investointeja.

Avustuksen myöntämisessä on otettava huomioon myös Euroopan yhteisön toimialakohtaiset rajoitukset.

7 §

Avustuksen myöntämisen edellytykset

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää yrityksen pitkän aikavälin kilpailukykyä parantavaan hankkeeseen, kun yritys aloittaa toimintansa taikka laajentaa tai kehittää

sitä. Avustuksen kohteena olevan hankkeen tulee olla yrityksen toiminnan kehittämisen kannalta merkittävä.

Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että yrityksellä arvioidaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan ja että avustuksella arvioidaan olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen.

Avustusta voidaan myöntää myös kahden tai useamman yrityksen yhteisesti toteuttamaan hankkeeseen. Tällöin hankkeen merkittävyyttä voidaan tarkastella sen kokonaismerkityksen kannalta.

8 §

Rahoitettava toiminta

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetylä tavalla myöntää:

1) aineellisiin ja aineettomiin investointeihin;

2) muihin kehittämistoimenpiteisiin;

3) 1 ja 2 kohdassa säädetyn lisäksi pienelle yritykselle uusien työpaikkojen aiheuttamien palkkamenojen ja muiden toiminnan aloittamiseen tai laajentamiseen liittyvien menojen perusteella.

9 §

Avustuksen myöntäminen kunnalle

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää alueiden kehittämislain (602/2002) 38 §:ssä tarkoitettulla kehitysalueella myös kunnille tai sellaisille kiinteistöyhtiöille, joissa kunta on omistajana, sellaisiin tämän lain 8 §:n 1 kohdan mukaisiin investointeihin, joissa rakennetaan toimitiloja pienille ja keskisuurille yrityksille.

10 §

Avustuksen myöntäminen suurelle yritykselle

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää suurelle yritykselle:

1) 8 §:n 1 kohdan mukaisessa investoinnissa, joka toteutetaan alueiden kehittämislain 38 §:ssä tarkoitettulla kehitysalueella; taikka

2) 8 §:n 2 kohdan mukaisessa muussa kehittämistoimenpiteessä, jonka toteuttamiseen osallistuu suuren yrityksen ohella pieniä tai keskisuuria yrityksiä.

11 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin yrityksen kehittämisavustuksen myöntämisen ja maksamisen perusteista, hyväksyttävistä menoista ja tukitasoista sekä yrityksen kehittämisavustuksen ja muiden siihen rinnastettavien valtiontukien yhteenlasketuista enimmäismääristä.

Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus

12 §

Avustuksen saajat

Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta voidaan myöntää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin määritellyille, voittoa tavoittelemattomille julkisille ja yksityisille yhteisöille sekä säätiöille hankkeisiin, joiden tarkoituksena on yritysten toimintaympäristön tai yritystoiminnan kehittämisedellytysten parantaminen.

13 §

Avustuksen myöntämisen edellytykset

Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hankkeen arvioidaan edistävän merkittävästi alueen pienten ja keskisuurten yritysten perustamista, laajentamista tai kehittämistä.

Lisäksi edellytetään, että avustuksella arvioidaan olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen.

14 §

Rahoitettava toiminta

Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta voidaan myöntää yritystoiminnan kannalta tarpeellisiin selvityksiin, yritys-

ten tarvitsemien palvelujen kehittämiseen, yritysten yhteistyön edistämiseen sekä muihin yritysten toimintaympäristöä ja kehittämisedellytyksiä parantaviin toimenpiteisiin.

15 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin yritysten toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntämisen ja maksamisen perusteista, hyväksyttävistä menoista ja tukitasosta.

3 luku

Avustuksen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen

16 §

Avustuksen hakeminen

Kirjallinen hakemus avustuksen saamiseksi on toimitettava ennen hankkeen aloittamista työvoima- ja elinkeinokeskukseen.

Tarkempia säännöksiä avustuksen hakemisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

17 §

Avustuspäätös

Avustuksesta päättää se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka alueella avustettava hanke pääosin toteutetaan. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi yksittäistapauksessa siirtää asian toimivaltaiselta työvoima- ja elinkeinokeskukselta toiselle työvoima- ja elinkeino keskukselle, kun hanke toteutetaan useamman kuin yhden keskuksen alueella.

Yrityksen kehittämisavustuksesta päättää kauppa- ja teollisuusministeriö, jos avustuksen perusteena olevien menojen määrä ylittää neljä miljoonaa euroa. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi pidättää päätösvallan myös tätä pienemmissä hankkeissa, jos päätöksellä on erityistä merkitystä tämän lain soveltamisen kannalta.

Jos hankkeen toteuttamiseen osallistuu useampi kuin yksi yritys tai yrityksen ohella yhteisö, joka ei harjoita yritystoimintaa,

avustus voidaan myöntää yritykselle tai yhteisölle, joka on sitoutunut vastaamaan avustuksen käytöstä koko hankkeeseen.

Avustuspäätöksen voimassaoloajan pidentämisestä päättää se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka alueella avustettava hanke pääosin toteutetaan.

18 §

Avustuksen maksaminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus maksaa avustuksen erillisestä hakemuksesta hankkeen edistymisen mukaan, myöntämispäätöksessä asetettujen tarkempien ehtojen ja hyväksyttävän selvityksen perusteella.

Edellä 17 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa avustus voidaan maksaa yritykselle tai yhteisölle, joka on sitoutunut vastaamaan avustuksen käytöstä koko hankkeeseen.

4 luku

Avustuksen käyttö ja valvonta

19 §

Avustuksen käyttö

Tässä laissa tarkoitettua avustusta saadaan käyttää ainoastaan avustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Sen lisäksi, mitä tässä laissa ja tämän lain nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään, avustuksen saajan on noudatettava avustuspäätöksessä olevia ehtoja ja rajoituksia.

Pienten ja keskisuurten yritysten tulee käyttää investointiin kohdistuneen avustuksen kohteena olevaa omaisuutta kolme vuotta ja muiden avustuksen saajien viisi vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta. Erityisestä syystä avustuksen myöntävä viranomainen voi määrätä käyttöajaksi enintään kymmenen vuotta.

20 §

Valvonta

Työvoima- ja elinkeinokeskuksia avustusten myöntäjinä ja maksajina valvoo kauppa-

ja teollisuusministeriö, joka voi tarkastaa itse tai valtuuttaa muun viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan tarkastamaan työvoima- ja elinkeinokeskuksia. Avustusten käyttöä valvovat kauppa- ja teollisuusministeriö ja työvoima- ja elinkeinokeskukset, jotka voivat valtuuttaa muun viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan tarkastamaan avustusten käyttöä.

Ulkopuolisen tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (JHTT-yhteisö), Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (KHT-yhteisö) taikka kaupakamarin hyväksymä tilintarkastaja (HTM-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (HTM-yhteisö). Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Tilintarkastaja toimii tehtävässään virkavastuulla. Tilintarkastajan tehtäviin sovelletaan soveltuvin osin, mitä hallintolaissa (434/2003) ja kielilaissa (423/2003) säädetään. Tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattomaan tilintarkastukseen. Jos tilintarkastaja on esteellinen tai edellytykset riippumattomaan tilintarkastukseen puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä.

21 §

Tarkastusoikeus

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä ja työvoima- ja elinkeinokeskuksella sekä niiden valtuuttamalla tarkastajalla on oikeus tarkastaa avustuksen hakijan ja avustuksen saajan liiketoimintaa avustuksen myöntämisen ja käytön edellyttämässä laajuudessa. Tarkastuksen suorittamiseksi avustuksen hakija tai avustuksen saaja on velvollinen ilman aiheutonta viivytystä, korvauksetta esittämään tarkastusta suorittavalle kaikki tarvittavat asiakirjat ja muun avustuksen käyttöön liittyvän aineiston sekä muutoinakin avustamaan tarkastuksessa. Tarkastusta suorittavalla on oikeus tässä tarkoituksessa päästä tarkastettavan hallitsemiin tai käytössä oleviin tiloihin ja alueille. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa.

Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu edellä tarkoitettu aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen päämäärän saavuttaminen tätä edellyttää. Asiakirjat ja muu luovutettu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Tarkastusta suorittavan pyynnöstä tarkastettavan tulee myös antaa tiedot, jotka ovat tarpeen tarkastuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi.

Poliisi-, tulli-, ulosotto- ja veroviranomaisen on korvauksetta annettava tässä pykälässä tarkoitettujen tarkastusten suorittamiseksi tarpeellista virka-apua.

22 §

Oikeus tietojen saamiseen

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä ja korvauksetta oikeus saada työvoima- ja elinkeinokeskuksesta avustusrjestelmän hallinnoinnin edellyttämiä tarpeellisia tietoja ja selvityksiä avustusten hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksella on sama oikeus saada tieto- ja avustusten käytöstä avustuksen saajilta.

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksella on oikeus korvauksetta saada muulta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä ja henkilöltä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä koskeva, valvontavelvollisuuden hoitamiseksi tai avustushakemuksen käsittelemiseksi välttämätön tieto, joka muutoin olisi pidettävä salassa.

23 §

Tietojen luovuttaminen

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavan salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tämän lain mukaista tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen, yhteisön tai säätiön taloudellisesta ase-

masta, liike- ja ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa kauppa- ja teollisuusministeriölle, työvoima- ja elinkeinokeskukselle, Teknologian kehittämiskeskukselle, Finnvera Oyj:lle, Maaseutuvirastolle sekä työvoimatoimistolle. Edellä mainittuja tietoja voidaan luovuttaa myös 20 ja 21 §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia suorittavalle muulle viranomaiselle tai ulkopuoliselle tilintarkastajalle tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten.

Lisäksi tietojen luovuttamisesta on voimassa, mitä siitä valtionavustuslain 31 ja 32 §:ssä säädetään.

24 §

Asiakirjojen säilyttäminen

Avustuksen saaja on velvollinen säilyttämään kaiken hankkeeseen liittyvän kirjanpitoaineiston ja muun aineiston niin, että avustuksen käytön valvonta on mahdollista. Kirjanpito ja siihen liittyvä aineisto on säilytettävä siten, kuin kirjanpitolain (1336/1997) 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Siltä osin kuin on kysymys Euroopan yhteisön rakennerahastojen kautta tulevasta rahoituksesta kirjanpito ja siihen liittyvä aineisto on kuitenkin säilytettävä kolme vuotta Euroopan yhteisöjen komission suorittamasta toimenpideohjelman loppuerän maksusta.

25 §

Maksatuksen keskeytys

Työvoima- ja elinkeinokeskus voi päätöksellään määrätä avustuksen maksamisen keskeytettäväksi siten kuin valtionavustuslain 19 §:ssä säädetään.

5 luku

Avustuksen takaisinperintä

26 §

Investointiin kohdistuneen avustuksen takaisinperintä toiminnan lopettamisen vuoksi

Viranomaisen on määrättävä investointiin kohdistunut avustus tai sen osa takaisin perit-

täväksi, jos avustuksen saaja on 19 §:n 2 momentissa tarkoitetun käyttöajan kuluessa lopettanut avustuksen kohteena olevan toimintansa tai supistanut sitä olennaisesti taikka asetettu konkurssiin. Avustuksen kohteena olevan toiminnan tai omaisuuden omistus- tai hallintaoikeuden luovuttaminen toiselle katsotaan toiminnan lopettamiseksi, jos toimintaa ei jatketa tai sitä ei jatketa kyseiselle avustukselle säädetyn tukitason piiriin kuuluvalla alueella.

27 §

Avustuksen takaisinperintä muilla perusteilla

Viranomaisen on määrättävä avustuksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu avustus tai sen osa takaisin perittäväksi, jos:

- 1) avustus on perittävä valtionavustuslain 21 §:ssä säädettyillä perusteilla takaisin;
- 2) avustuksen saaja on jättänyt ilmoittamatta avustuksen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot;
- 3) avustuksen saaja on kieltäytynyt 21 §:ssä tarkoitetulla tavalla esittämästä tarkastuksessa tarvittavaa aineistoa tai muuten avustamasta tarkastuksessa; taikka
- 4) Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään.

Jos avustuksen kohteena ollut omaisuus on tuhoutunut tai vahingoittunut 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuna käyttöaikana eikä tuhoutuneen tai vahingoittuneen omaisuuden tilalle hankita uutta vastaavaa omaisuutta, viranomaisen on päätöksellään määrättävä avustuksen maksaminen lopetettavaksi ja määrättävä mahdollisesta vakuutuskorvauksesta tai muusta korvauksesta takaisin perittäväksi määrä, joka vastaa avustuksen osuutta omaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta.

Viranomainen voi päätöksellään määrätä avustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun avustuksen tai sen osan takaisin perittäväksi, jos avustuksen saaja on:

- 1) jättänyt ilmoittamatta toiminnan lopettamisesta tai muista avustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi tarvittavista seikoista;
- 2) jättänyt ilmoittamatta avustuksen käyttötarkoituksen muutoksesta tai muusta avus-

tuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta; taikka

3) menetellyt tosiasiallisesti 26 tai 27 §:ssä säädettyyn rinnastettavalla tavalla antamalla avustuksen myöntämiseen, maksamiseen tai käyttämiseen liittyvälle seikalle muun kuin asian todellista luonnetta tai tarkoitusta vastaavan oikeudellisen muodon.

28 §

Kohtuullistaminen

Viranomainen voi 26 tai 27 §:ssä tarkoitettua päätöstä tehtäessä päättää, että avustus, sille laskettava korko tai viivästyskorko osittain tai kokonaan jätetään takaisin perimättä, jos takaisinperintä on avustuksen saajan olosuhteissa tapahtuneisiin muutoksiin tai takaisinperinnän perusteena olevaan menettelyyn nähden kohtuuton.

29 §

Takaisinperinnän määräaika

Viranomaisen on tehtävä 25—27 §:ssä tarkoitettu päätös viipymättä ja erityisesti syystä kahden kalenterivuoden kuluessa sen jälkeen, kun viranomaisen tietoon on tullut sellainen seikka, jonka nojalla avustuksen maksamisen keskeyttämiseen tai lopettamiseen taikka avustuksen takaisinperintään voidaan ryhtyä.

Avustuksen, sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut avustuksen viimeisen erän maksamisesta. Jos takaisinperittävää avustusta koskee 19 §:n 2 momentissa tarkoitettu käyttöaika, kymmenen vuoden määräaika lasketaan tämän ajan päättymisestä.

30 §

Takaisinperinnästä päättävä viranomainen

Avustuksen maksamisen lopettamista ja takaisinperintää koskevan päätöksen tekee siten, kuin siitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään, kauppa- ja teollisuusministeriö tai työvoima- ja elinkeinokeskus.

6 luku

Erinäiset säännökset

31 §

Päätöksen tiedoksianto

Tämän lain nojalla tehty päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä säädettyä tavallista tiedoksiantoa käyttäen.

32 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään päätöksen tehneelle viranomaiselle.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa valittamalla hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

33 §

Täytäntöönpano

Kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei tuomioistuimien toisin määrää. Edellä 26 ja 27 §:ssä tarkoitettussa asiassa lainvoimainen päätös ja oikaisuvaatimuksesta annettu päätös voidaan panna täytäntöön verojen ja maksujen täytäntöönpanosta säädettyssä järjestyksessä.

7 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

34 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2014.

Tällä lailla kumotaan yritystoiminnan tukemisesta 15 päivänä joulukuuta 2000 annettu laki (1068/2000) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tämän lain 18—33 §:ää sovelletaan tämän lain nojalla myönnettyyn avustukseen vielä lain voimassaoloajan jälkeen. Lain 18 §:ää ei kuitenkaan sovelleta 31 päivän joulukuuta 2015 jälkeen, ellei avustusta rahoiteta yksinomaan kansallisista varoista.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

35 §

Siirtymäsäännökset

Kumottua lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan niiden nojalla myönnettyyn tukeen. Valvontaan, tarkastamiseen, tietojen saamiseen ja luovuttamiseen sekä maksatuksen keskeyttämiseen sovelletaan kuitenkin, mitä niistä tämän lain 20—23 ja 25 §:ssä säädetään.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan yritystoiminnan tukemista koskevaan hakemukseen sovelletaan tämän lain säännöksiä. Jos hakemus koskee maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukemista, hakemukseen sovelletaan kuitenkin tällä lailla kumotun lain säännöksiä.

2.

Laki**yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yritystoiminnan tukemisesta 15 päivänä joulukuuta 2000 annetun lain
 (1068/2000) 41 §:n 2 momentti seuraavasti:

41 §

Tukien myöntämispäätöksiä voidaan tämän
 lain nojalla tehdä vuoden 2007 loppuun asti.
 Tukien maksatuspäätöksiä Euroopan yhteisön
 rakennerahastoista tulevan rahoituksen ja
 sitä vastaavan kansallisen rahoituksen osalta

voidaan tehdä vuoden 2008 loppuun asti.
 Yksinomaan kansallista rahoitusta koskevia
 maksatuspäätöksiä voidaan tehdä tuen mak-
 satusta koskevien päätösehtojen mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
 20 .

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Mauri Pekkarinen*

2.

Laki**yritystoiminnan tukemisesta annetun lain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yritystoiminnan tukemisesta 15 päivänä joulukuuta 2000 annetun lain (1068/2000) 41 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

41 §

Tukien myöntämispäätöksiä voidaan tämän lain nojalla tehdä vuoden 2006 loppuun asti. Tukien maksatuspäätöksiä Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoituksen ja sitä vastaavan kansallisen rahoituksen osalta voidaan tehdä vuoden 2008 loppuun asti. Yksinomaan kansallista rahoitusta koskevia maksatuspäätöksiä voidaan tehdä tuen maksatusta koskevien päätösehtojen mukaisesti.

Ehdotus

41 §

Tukien myöntämispäätöksiä voidaan tämän lain nojalla tehdä vuoden 2007 loppuun asti. Tukien maksatuspäätöksiä Euroopan yhteisön rakennerahastoista tulevan rahoituksen ja sitä vastaavan kansallisen rahoituksen osalta voidaan tehdä vuoden 2008 loppuun asti. Yksinomaan kansallista rahoitusta koskevia maksatuspäätöksiä voidaan tehdä tuen maksatusta koskevien päätösehtojen mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ..